

KATALOG ZABYTEKÓW SZTUKI W POLSCE

TOM V
WOJEWÓDZTWO POZNAŃSKIE

POD REDAKCJĄ
TERESY RUSZCZYŃSKIEJ
i ANIELI SŁAWSKIEJ

ZESZYT 15

POWIAT OBORNICKI

INWENTARYZACJĘ PRZEPROWADZIŁY
IZABELLA GALICKA, IRENA KACZOROWSKA
I HANNA SYGIETYŃSKA

INSTYTUT SZTUKI
POLSKIEJ AKADEMII NAUK
DZIAŁ INWENTARYZACJI ZABYTEKÓW

Informacje historyczne przejrzał
JERZY WIŚNIEWSKI

KATALOG ZABYTKÓW SZTUKI W POLSCE
Redaktor naczelny: Jerzy Z. Łoziński, z-ca redaktora: Barbara Wolff.
Redakcja mieści się w Instytucie Sztuki Polskiej Akademii Nauk,
Warszawa, ul. Długa 26

BIAŁEŻYN

KOŚCIÓŁ PAR. p. w. św. Tymoteusza, dawniej św. Mikołaja. Parafia wzmiankowana 1404. Poprzedni kościół drewniany wzniesiony 1725, zniszczony 1795. Obecny murowany wzniesiony 1823—5 z fundacji arbpa gnieźnieńskiego Tymoteusza Gorzeńskiego, właściciela wsi; budowa wieży ukończona po poł. w. XIX. 1945 zniszczony pożarem, odbudowany na starych murach. Orientowany. Murowany, otynkowany. Salowy, od wsch. zamknięty wielobocznie; od pn. zakrystia, od zach. wieża. Wewnątrz pozorne sklepienie kolebkowe z lunetami po 1945. Na wieży daty: 1825 nad wejściem i 1866 na wys. pierwszej kondygnacji. — Stopa i trzon, zapewne monstrancji, rokokowe 2. poł. w. XVIII. Na plebanii portret proboszcza Franciszka Nowackiego (fig. 47) mal. *E. Gillern* 1844.

47

BUDZISZEWO

KOŚCIÓŁ PAR. p. w. św. Jakuba. Parafia wzmiankowana 1440. Obecny kościół wzniesiony 1755 z fundacji Władysława Tomickiego miecznika poznańskiego. 1878 przejściowo w ręku protestantów. Restaurowany 1871, 1905 i gruntownie 1960 (częściowa wymiana konstrukcji zrębowej ścian, założenie nowych stropów). Orientowany. Do 1960 konstrukcji zrębowej, obecnie częściowo żelaznej, obustronnie oszalowany; wieża na słup. Jednonawowy z transeptem i nieco węższym prezbiterium zamkniętym wielobocznie. Przy prezbiterium od pn. i pd. zakrystie, przy nawie od zach. wieża z kruchtą w przyziemiu. Wewnątrz od 1960 strop płaski, poprzednio strop z fasetą i gzymsem profilowanym. Chór muzyczny 1960. Okna w kształcie owali stojących z uskokami, do 1960 w profilowanych opaskach. Dachy dwuspadowe, wieży namiotowy, kryte papą; nad skrzyżowaniem ośmioboczna wieżyczka na sygnaturkę, zwieńczona baniastym hełmem. — Ołtarz główny późnobarokowy po poł. w. XVIII, z rzeźbami św. Wawrzyńca i Stanisława bpa oraz obrazami: Matki Boskiej z Dzieciątkiem i św. Janem Nepomucenem w polu środkowym i nieznanego świętego w zwieńczeniu. Dwa ołtarze boczne rokokowe 3. ćw. w. XVIII, ze współczesnymi mensami; prawy (fig. 31) z rzeźbami Chrystusa na Krzyżu w polu 31

środkowym, Matki Boskiej i św. Jana oraz obrazem św. Rocha w zwieńczeniu; lewy z rzeźbami św. Katarzyny i zakonnicy oraz obrazami św. Katarzyny w polu środkowym i Antoniego w zwieńczeniu. Obraz Chrystusa Ukrzyżowanego z klęczącą Marią Magdaleną, o charakterze ludowym. Krucyfiks procesyjny w. XVIII. Podstawa pod krzyż ołtarzowy w. XVIII. Lichtarze: dwa mosiężne 1718 fundacji Bogusława i Katarzyny Jakubowiczów; kilka w. XVIII/XIX. Dolna część trybularza zapewne w. XVII.

Na cmentarzu przykościelnym płyty nagrobne z piaskowca: 1. Franciszka (zm. 1845) i Józefa (zm. 1846) Łubieńskich; 2. Konstancji z Bojanowskich 1° Łubieńskiej 2° Wodpolowej (zm. 1867).

PAŁAC. Wzniesiony zapewne w pocz. w. XIX dla Łubieńskich. Częściowo przebudowany 2. poł. w. XIX. Upamiętniony pobyt Adam Mickiewicza 1831. Murowany, otynkowany. Piętrowy, wysoko podpiwniczony. Jedenastoosiowy. Wnętrze dwutraktowe; na osi sieni, za którą salon w trakcie ogrodowym, przebudowany 2. poł. w. XIX na kaplicę protestancką i nakryty wtedy pozorną kolebką z kasetonami. W pokoju sąsiadującym z salonem skromna dekoracja stiukowa z pocz. w. XIX. Zewnątrz elewacje częściowo boniowane. Pięcioosiowa część środkowa elewacji frontowej oraz piętro od ogrodu rozczłonkowane pilastrami. Gzyms wieńczący z ząbkowaniem. Dach czterospadowy kryty dachówką.

PARK o śladach założenia regularnego z aleją grabową i starymi okazami lip i dębów.

DĄBRÓWKA LUDOMSKA

PAŁAC. Z ok. poł. w. XIX, wzniesiony dla Łakomickich. Późnoklasycystyczny, Murowany, otynkowany. Parterowy, wysoko podpiwniczony z użytkowym poddaszem. Na planie prostokąta z płytkim trzyosiowym piętrowym ryzalitem zwieńczonym trójkątnym frontonem w fasadzie frontowej. Dach dwuspadowy, kryty dachówką.

DŁUGA GOŚLINA

- 15 KOŚCIÓŁ PAR.** p. w. św. Marii Magdaleny (fig. 15). Parafia wzmiankowana 1425. Obecny kościół zbudowany 1. ćw. w. XVII, konsekrowany 1628, zapewne z fundacji benedyktynek poznańskich, od 1621 właścicielem wsi; gruntownie restaurowany 1770, 1930 i 1946-9. Orientowany. Drewniany, konstrukcji zrębowej z wieżą na słup, zewnętrznie oszalowany i wzmocniony lisicami. Jednonawowy z nieco węższym prezbiterium, w którego wielobocznym zamknięciu stara zakrystia, od pd. przy prezbiterium nowa zakrystia; od zach. wieża z obszerną kruchtą w przyziemiu, dobudowana zapewne 1770. Wewnątrz strop. Belka tęczowa z krucyfiksem w. XVII. Chór muzyczny

wsparty na czterech filarach. Dach dwuspadowy, wspólny na nawie i prezbiterium, na prezbiterium z silnie wystającym okapem, kryty gontem. Na wieży helm w typie barokowym, blaszany z latarnią. — Ołtarz główny i dwa boczne zestawione z fragmentów w. XVII i XVIII, odnowione 1946—9; główny z figurkami aniołków oraz bogato rzeźbionymi kolumnami i uszami z ok. 1630, obramienie architektoniczne 2. poł. w. XVIII, rzeźby świętych i obraz Marii Magdaleny w polu środkowym nowsze; prawy boczny z rzeźbą Chrystusa Bolesnego (fig. 56) w polu środkowym, rzeźbami świętych i fragmentami rzeźbiarskimi z ok. 1640; lewy z obrazem św. Benedykta 1. ćw. w. XVIII (dawna predella) we współczesnej ramie, w zwieńczeniu. Świecznik kryształowy empirowy. Portret ks. Mrówczyńskiego po poł. w. XIX. Krucyfiks ludowy. Ornat 1851. 56

DWÓR. Zbudowany zapewne 1. ćw. w. XIX, rozbudowany ok. poł. w. XIX. Murowany, otynkowany. Starsza część późnoklasycystyczna, parterowa, podpiwniczona, sześciosienna, z wejściem od wsch. ujętym w dwie półkolumny. Dach z naczółkiem kryty dachówką. Od pd. przytyka niewielkie skrzydło neogotyckie, piętrowe (pierwotnie dwupiętrowe), na planie prostokąta, z wieżą czterokondygnacyjową. Skrzydło i wieża zwieńczone attyką z krenelażem. Okna wieży ostrołukowe.

GOŁĘBOWO

DWÓR. Zapewne z pocz. w. XIX. Murowany, otynkowany. Parterowy, z piętrowym ryzalitem w elewacji frontowej. Na osi fasad portyki czterokolumnowe, dobudowane zapewne w. XX. Dachy naczółkowe, kryte dachówką.

LUDOMY

KOŚCIÓŁ PAR. p. w. św. Jana Chrzciciela. Parafia wzmiankowana 1404. Poprzedni kościół drewniany. Obecny murowany, pseudogotycki wzniesiony 1868—71 wg projektu *Platha* budowniczego powiatowego z poprawkami arch. *Statza*. — W neogotyckim ołtarzu bocznym obraz Boskiej z Dzieciątkiem, na desce, pocz. w. XVII, sukienka srebrna 1723 z napisem fundacyjnym proboszcza Andrzeja Michalskiego. Siedem rzeźb świętych barokowych.

PARK. Przy nieistniejącym pałacu należącym do końca w. XVIII do Lipskich. Założony w. XVIII/XIX. Obszerny, krajobrazowy z okazami starych drzew.

ŁUKOWO

KOŚCIÓŁ PAR. p. w. św. Michała Archaniola. Parafia wzmiankowana 1397. Obecny kościół wzniesiony 1780, odnawiany 1824 i 1949. Orientowany. Drewniany, konstrukcji zrębowej (?), oszal-

- wany, z fartuchem gontowym osłaniającym podwalinę; wieża na słup. Jednonawowy z nieco węższym prezbiterium zamkniętym wielobocznie, przy nim od pn. zakrystia, przy nawie od zach. wieża.
- 17 Wewnątrz (fig. 17) pozorna kolebka z zaskrzynieniami, w nawie wspartymi na czterech parach słupów wydzielających rodzaj naw bocznych. Belka tęczowa fazowana z nowszym krucyfiksem. Podobna belka z mieczowaniami łączy ostatnią parę słupów w nawie od zach. Dach dwuspadowy o wspólnej kalenicy na nawie i prezbiterium, z okapem, kryty gontem; gzyms wieńczący profilowany. Wieża nakryta dachem czterospadowym zwieńczonym hełmem ostrosłupowym gontowym. Więźba dachowa stara. Drzwi od zach. klepkowe z daszkiem gontowym. — Ołtarz główny i dwa boczne (fig. 30) analogiczne, niearchitektoniczne, oraz ambona i chrzcielnica, rokokowe 4. ćw. w. XVIII. W ołtarzu głównym rzeźby śś. Józefa, Jana Nepomucena, Hieronima i biskupa, z 4. ćw. w. XVIII, zwieńczenie ołtarza z w. XVII (?); w polu środkowym obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem i św. Janem Chrzcicielem w. XVII/XVIII, w koronach srebrnych, w zwieńczeniu obraz *Ars Moriendi* sygn. *Wacław Graff* 1753. W ołtarzach bocznych obrazy z 4. ćw. w. XVIII: Chrystusa Bolesnego z krzyżem i św. Michała Archanioła walczącego ze smokiem oraz śś. Jana Nepomucena i Józefa z Dzieciątkiem w zwieńczeniach. Świecznik (fig. 37) bogato rzeźbiony, w kształcie putta z rogami obfitości, 2. poł. w. XVIII. Obraz Ukrzyżowania barokowo-ludowy. Rzeźby: 1. krucyfiks procesyjny o tradycjach gotyckich; 2. św. Michał Archanioł ludowo-barokowa 4. ćw. w. XVIII, odnowiona 1949; 3. anioł z trąbą i tablicą dziesięciorga przykazań 4. ćw. w. XVIII; 4. Pietà, półludowa. Dzwony: 1. zapewne w. XVI; 2. 1758 odlany przez *Jana Zachariasza Neuberda*.
- SPICHLERZ. Z 1. poł. w. XIX. Murowany, otynkowany, z cokołem boniowanym. Trzykondygnacjowy, wieloosiowy. Dach naczółkowy, dachówkowy.

MANIEWO

- KOŚCIÓŁ PAR. p. w. św. Mikołaja. Do poł. w. XIX parafia w Radzimi; tamże 1230 fundacja pierwotnego kościoła w grodzie kasztelańskim; od 1360 należał do Komandorii maltańskiej św. Jana na Śródcie w Poznaniu. Pierwotny drewniany. Obecny murowany pseudogotycki, wzniesiony 1876. — W ołtarzu bocznym obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem w. XVII (?), silnie przemalowany, w sukience srebrnej w. XVIII/XIX. Dwie rzeźby: Matki Boskiej Bolesnej (fig. 57) i św. Jana (fig. 55), barokowe przed poł. w. XVIII. Relikwiarz drewniany w kształcie popiersia św. Mikołaja, barokowy ok. poł. w. XVIII. Kie-
 64 lich (fig. 64) gotycko-renesansowy ok. poł. w. XVI, z plastyczną grupą Ukrzyżowania na stopie.

MUROWANA GOŚLINA

MIASTO. Lokowane w końcu w. XIV. Zwane wtedy również Gośliną Kościelną. Miasto prywatne, kolejno własność: w. XV Pniewskich, Donaborskich i Kościeleckich, od 1494 Potulickich, od końca w. XVI Rozdrażewskich, następnie Leszczyńskich, Działyńskich, w. XVIII—1793 Gurowskich, w. XIX Winterfeldów. W. XVI upadek miasta, zwane wówczas wsią. Rozwój i rozbudowa w. XVIII. 1752 założenie alei łączącej rynek z zamkiem; 1785 nadanie przywilejów sukiennikom. Położone nad rzeczką Gośliną, przy drodze z Poznania na Pomorze. Ośrodkiem prostokątny rynek w którego pn.-zach. części kościół par. Na pn. od rynku kościół poewangelicki; na pd.-wsch., na wysokiej szkarpie, pałac w obszernym parku, obecnie miejskim. Zabudowa w rynku przeważnie piętrowa, o cechach późnoklasycystycznych.

KOŚCIÓŁ PAR. p. w. św. Jakuba. Fundowany zapewne w. XIII. Parafia wzmiankowana 1406. Obecny wzniesiony w. XV/XVI, rozbudowany 1717 i 1831. Restaurowany 1650, 1777, 1910 i gruntownie 1959—61. Orientowany. Murowany z cegły, z użyciem ciosów granitowych w fasadzie zach. Otynkowany z wyjątkiem partii ciosowych i wnętrza gotyckiej części nawy, murowanej w układzie polskim, odsłoniętej spod tynku 1959—61. Kościół na skutek licznych przebudów zatracił niemal cechy stylowe. Na planie wydłużonego prostokąta, złożony z późnogotyckiej wsch. części nawy, przytykającego do niej węższego i niższego, prostokątnego prezbiterium dobudowanego 1717 (być może wg projektu arch. *Pompeo Ferrariego*), oraz z zach. części nawy dobudowanej 1831; zapewne z tegoż czasu zakrystia od pn. W prezbiterium sklepienie żaglaste na gurtach, w gotyckiej partii nawy strop belkowany 1959—61, w pozostałej części sufit o zaokrąglonych narożach. Otwór tęczyowy o łuku koszowym. W ścianach partii gotyckiej wnęki prostokątne, zapewne dawne armaria. Zewnątrz naroża wsch. ściany prezbiterium ujęte w pilastry, podobne ożywiają bezwolutowy szczyt z ok. 1717. Wsch. szczyt nawy późnogotycki, rozczłonkowany blendami zamkniętymi łukami odcinkowymi. Fasada zach. zwieńczona szczytem neogotyckim z 1831, o wysokich ostrołukowych blendach. Od pd. na gotyckiej części nawy pozostałości zegara słonecznego. Dachy dwuspadowe, kryte dachówką; na prezbiterium wieżyczka zegarowa w. XIX. — Ołtarz główny (fig. 27) z ok. poł. w. XVII, ze współczesnymi rzeźbami św. Piotra, Pawła, Trójcy Św. i trzech nieznanych świętych w zwieńczeniu, oraz dwóch aniołów w. XVIII; w polu środkowym obraz św. Jakuba siedzącego na tronie ok. poł. w. XVII (?), w sukience srebrnej 1. poł. w. XVIII, na zasuwie obraz Filipa Nereusza z ok. poł. w. XVIII, z herbem Ogończyk i napisem odnoszącym się do fundacji obrazu przez proboszcza Filipa Wolińskiego (obraz w konserwacji). Na ołtarzu relikwiarze

- drewniane: 1—2. w kształcie trumienek w. XVII; 3—4. w kształcie monstrancji z tkaniną z pasa polskiego koniec w. XVIII. Dwa ołtarze boczne, analogiczne, skromne, murowane 2. poł. w. XVIII; prawy z rzeźbami Chrystusa na Krzyżu, Matki Boskiej, św. Jana i klęczącej Marii Magdaleny 1. poł. w. XVII (silnie odnowione), w zwieńczeniu obraz św. Anny z Matką Boską w. XVIII; lewy z obrazami Matki Boskiej z Dzieciątkiem (b. przemalowanym) w sukience srebrnej 1. poł. w. XVIII i św. Józefa w. XVIII w zwieńczeniu. Dwoje stall 36 (fig. 36) intarsjowanych, barokowych ok. poł. w. XVII. Obrazy barokowe 2. poł. w. XVIII (zniszczone, w trakcie konserwacji): 1. św. benedyktyna (?) klęczącego przed Matką Boską i Bogiem Ojcem, z widokiem nieznanego kościoła i klasztoru; 2. Matka Boska uwalniająca z pęt grzechu Adama i Ewę. Krucyfiks drewniany ludowy. Płyta nagrobna 58 (fig. 58) Urszuli z Ostrorogów Lwowskich Potulickiej (zm. 1575), żony Piotra wojewody kaliskiego, kamienna z leżącą postacią zmarłej, napisem polskim i herbami Nałęcz, Prawdzie, Abdank, Topór, renesansowa wyk. po 1583 (wmurowana w zewnętrzną ścianę kościoła). Kielichy: 1. z ok. poł. w. XVII, z cechą imienną *W/B* zapewne złotnika poznańskiego *Wojciecha Budzyniewicza* (czynnego 1632—72); 2—3. barokowe z pocz. w. XVIII, jeden z cechą zatartą; 4. z 1853, z koszykiem z ok. poł. w. XVII. Antepedia: 1. wczesnobarokowe 1. poł. 75 w. XVII (fig. 75), haftowane, z drzewem Jessego, Matką Boską i ornamentem wici roślinnej; 2. późnobarokowe 2. poł. w. XVIII (fig. 76), haft krzyżkowy, ze scenami Hołdu Trzech Króli, Ofiary Abrahama i Ofiary Noego. Dzwon 1791 odlany przez *Jana Fryderyka Schlenker-manna* z Poznania.
- 9 **KOŚCIÓŁ POEWANGELICKI** (fig. 9). Wzniesiony 1784—1803, odnowiony 1860. Klasycystyczny. Zwrócony prezbiterium na pn. Murowany, otynkowany. Centralny, na rzucie koła, z kwadratową wieżą od frontu i zakrytą od pn., od wsch. i zach. płytkie ryzality. We wnętrzu drewniana kopuła wsparta na kolumnach drewnianych, oraz balkon. W kopule polichromia ok. 1860. Okna prostokątne zamknięte półkoliście, w ryzalitach prostokątne. Ryzality zwieńczone trójkątnymi tympanonami. Wieża niska dwukondygnacyjowa, rozczłonkowana od frontu parzystymi pilastrami, zwieńczona stromym dachem namiotowym. Kopuła kryta dachówką, z latarnią zwieńczoną kulą i krzyżem. Drzwi od kruchty podwieżowej z czasów budowy. — Kropielnica kamienna w formie kanelowanej kolumny późnoklasycystycznej z datą 1810 i napisem J. D. Janusch.

DAWNA PLEBANIA. Z l. ćw. w. XIX. Murowana, otynkowana. Parterowa, dziesięcioosiowa. Wnętrze dwutraktowe. Dach naczółkowy, kryty dachówką.

PAŁAC. Wzniesiony 1841 dla Winterfeldów, przebudowany 2. poł. w. XIX. Murowany, otynkowany. Piętrowy, podpiwniczony, dziesięcioosiowy. Trzy osie środkowe elewacji frontowej zaakcentowane czte-

rokolunnowym portykiem podtrzymującym balkon, oraz szczytem attykowym, w którym dekoracja roślinna i palmy. W elewacji ogrodowej silnie wysunięty ryzalit i podjazd w. XIX (?); w ryzalicie we wnękach tablice kartuszone z łbami lwimi, napisami łacińskimi i datą 1841. Okna piętra zwieńczone odcinkami gzymsu, w osiach środkowych od frontu trójkątnymi tympanonikami. Gzyms wieńczący konsolkowy. Dach dwuspadowy, kryty blachą. Wnętrza przekształcone.

PARK. Zapewne z pocz. w. XIX. Rozległy, krajobrazowy z okazami ok. 300 lip.

OBJEZIERZE

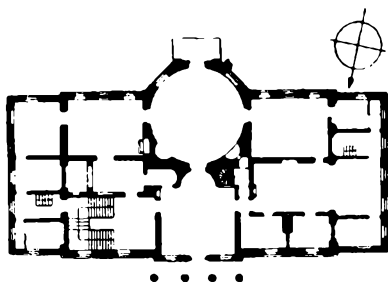
WIEŚ. 1218 należy do uposażenia klasztoru joannitów z Poznania. W. XIV—XVIII własność Nałęczów-Objezierskich, od ok. poł. w. XVIII Węgorzewskich, Kwileckich, od 1828 Turnów.

KOŚCIÓŁ PAR. p. w. św. Bartłomieja (do 2. poł. w. XIX p. w. św. Klemensa i Bartłomieja). Zbudowany zapewne w 1. poł. w. XIII. Rozbudowany ok. 1550 staraniem kanonika poznańskiego Stanisława Objezierskiego, restaurowany gruntownie 1775 staraniem gen. Wojciecha Węgorzewskiego; ok. 1860 dobudowa kaplicy z fundacji Turnów, 1914 rozbudowa części wsch. kościoła, dobudowa krucht i kaplicy. Kościół o elementach romańskich, późnogotyckich i późnobarokowych, silnie przekształcony i rozbudowany. Orientowany. Najstarsza część kościoła: wieża (fig. 3) i zach. partia nawy z 1. poł. w. XIII, murowane w dolnych partiach z ciosów granitowych romańskich, z odsadzką cokołową, w górnych partiach nadmurowane cegłą, przeważnie w układzie wendyjskim. Wsch. część nawy dobudowana ok. 1550 (na miejscu romańskiej apsydy); przy niej od pn. dawna piętrowa zakrystia, od 1914 zmieniona na kaplicę św. Antoniego (na dole) i św. Anny (na górze); od pd. przy nawie obszerna kaplica Serca Jezusowego z ok. 1860 i kruchta 1914. Prezbiterium dobudowane 1914 (po zburzeniu wielobocznego zamknięcia prezbiterialnego z ok. 1550), przy nim od pn. zakrystia, od pd. kaplica grobowa Turnów z tegoż czasu. Wnętrze kościoła kryte stropem z fasetą 1775, ściany rozczłonkowane parzystymi pilastrami, kaplice otwarte do nawy arkadami 1914; w kaplicy św. Anny sklepienie barokowe, kolebkowo-krzyżowe. Chór muzyczny murowany z ok. 1775, późnobarokowy, trójarkadowy, opilastrowany. Zewnątrz wieża na narożach ujęta wysokimi trójjuskowymi szkarpmi z ok. 1550; w dolnych kondygnacjach niewielkie okienka zamknięte odcinkiem łuku, w górnej kondygnacji płyciny z fryzem arkadkowym, zapewne 1550; hełm pokryty blachą, obeliskowy, z ok. 1775. Kaplica św. Anny i Antoniego oszkarpowana, zwieńczona szczytem z ok. 1860 o wykroju barokowym. Wszystkie okna przemurwane 1914, w obramieniach pseudoromańskich. W no-

- wej kruchcie od pd. portal romański (pierwotnie w pd. murze nawy) o ościeżach dwuuskokowych z ciosów granitowych i archiwoltach z cegły, silnie odnowiony. Na kamieniach odsadзки cokołowej w pd. murze nawy wyryty majuskułowy napis być może z w. XIV: *Hic iacet Elene*, oraz znak herbowy(?): tarcza z umieszczoną na skos strzałą. — Wypośażenie wnętrza jednolite z 4. ćw. w. XVIII, murowane, z ornamentami rokokowymi. Trzy ołtarze, w głównym obraz Wniebowzięcia
- 34 N. P. Marii oraz rzeźby dwóch śś. biskupów, w prawym (fig. 34) obraz Matki Boskiej Śnieżnej w. XVII (?) w sukience srebrnej l. poł.
- 33 w. XVIII. Ambona i odpowiadająca jej chrzcielnica (fig. 33) z grupą Chrztu Chrystusa na pokrywle. W ołtarzyku kaplicy św. Anny rzeźba
- 50 Św. Anny nauczającej Marię (fig. 50), późnogotycka z pocz. w. XVI (na cokole zarys daty 1507?). Balustrada rokokowa. Kropielnica kamienna, późnogotycka. Baza kolumny z piaskowca, zapewne romańska (na cmentarzu przykościelnym). Fragment nadproża kamiennego z datą 1504, napisem *PM Petrus* i wyrytą strzałą. Krucyfiks w. XVIII. Płyty nagrobne (pobawione obramień), kamienne, późnorenesansowe, z leżącymi postaciami zmarłych: 1. Andrzeja Objezierskiego (zm. 1594),
- 59 syna Andrzeja chorążego poznańskiego, z napisem łacińskim (fig. 59); 2. jego żony Anny z Jaruchowskich (zm. 1582), z napisem polskim
- 60 i herbami Nałęcz i Wieniawa (fig. 60). Tablice epitafijne, wmurowane na zewnątrz kościoła: 1. Anieli z Kwileckich Węgorzewskiej (zm. 1822); 2. Klemensa Kwileckiego (zm. 1826) i jego syna Hipolita (zm. 1819); 3. proboszcza ks. Jana Kantego Kolanowskiego (zm. 1850).
- 63 Monstrancja wczesnoklasycystyczna (fig. 63) z końca w. XVIII. Kie-
- 65 lichy: 1. renesansowy (fig. 65), ofiarowany 1559 przez kanonika Stanisława Objezierskiego, z bogatą dekoracją stopy i nodusa, ze znakiem nieznanego złotnika zapewne poznańskiego; 2. wczesnobarokowy
- 69 (fig. 69), ofiarowany 1636 przez proboszcza Mateusza. Krzyż relikwia-
- 70 rzowy (fig. 70) późnorenesansowy 1653, fundacji Piotra z Rogoźna
- 72 proboszcza objezierskiego. Relikwiarz św. Klemensa (fig. 72) fundacji Jana Domiechowskiego i proboszcza Piotra z Rogoźna, barokowy 1651, w kształcie ośmiobocznej puszeki, ozdobiony trybowanym widokiem kościoła, oraz postaciami św. Klemensa i obu fundatorów; pod puszką kartusz z napisem odnoszącym się do wizytacji relikwii 1652 przez bpa poznańskiego Kazimierza Floriana Czartoryskiego. Relikwiarzyk
- 74 rokokowy. Ornat (fig. 74), welum i stuła haftowane 1772.

PLEBANIA. Zbudowana w 1. ćw. w. XIX, przebudowana 1906. Późnoklasycystyczna. Murowana, otynkowana. Parterowa, podpiwniczona. Na rzucie prostokąta. Wnętrze dwutraktowe, z sienią na osi na przestrzał. Elewacja frontowa siedmioosiowa, rozczłonkowana parzystymi pilastrami, nad którymi fryz z tryglifami; drzwi umieszczone we wnęce ujętej w dwie kolumnienki. Dach naczółkowy z okienkiem powiekowym, kryty dachówką.

PAŁAC (fig. 19). Wzniesiony ok. 1792—8 dla Anieli z Kwileckich, 19
żony generała Wojciecha Węgorzewskiego; 1841 z inicjatywy Wincen-
tego Turno przebudowa poddasza i dachu (dodanie niskiego piętra
mezzaninowego) oraz portyku i salonu na piętrze, wg projektów
arch. *Aleksandra d'Alphonse de Saint-Omer*. W 1905—6 dobudowa
jednoosiowych skrzydeł bocznych wg projektu arch. *Stanisława Borec-
kiego*. Pałac klasycystyczny, przebudowany. Zwrócony frontem na

Pałac w Objezierzu, rzut piętra 1:750

pn. Murowany, otynkowany; kapitele kolumn i pilastrów z piaskowca. Jednopiętrowy, z niskim drugim piętrem w poddaszu korpusu głównego, podpiwniczony. Na planie prostokąta, powiększony o jednoosiowe części boczne, lekko cofnięte od lica fasad; fasada frontowa pierwotnie siedmioosiowa, fasada ogrodowa pierwotnie dziewięćosiowa, boczne pięćosiowe. W fasadzie frontowej portyk czterokolumnowy, w fasadzie ogrodowej odpowiadający mu trójboczny ryzalit. Wnętrza w dużej części przerobione w przebudowach 1841 i 1905—6. Na parterze na osi przedsiónek (dawna wnęka portyku zamknięta ścianą 1841), za nim westibul, dalej okrągły salon wysunięty wspomnianym ryzalitem przed fasadą pd., z sufitem wspartym na środkowym słupie. Po obu stronach pomieszczenia w układzie trzytraktowym: na lewo od westibulu klatka schodowa, wiodąca do niej arkada z ozdobnym kluczem i dekoracją klasycystyczną z końca w. XVIII; podobne arkady na podście schodów. Na piętrze pomieszczenia reprezentacyjne: ponad salonem okrągłym sala rotundowa, wyższa o kondygnację mezzaninową, o dekoracji wnętrza pseudoklasycystycznej z 1905—6. Od wsch. przy rotundzie salon (fig. 22) zmniejszony ścianą działową 1841, 22
ozdobiony bogatą dekoracją stiukową, częściowo pierwotną z 1798, częściowo dorobioną 1905 (na jednej z płycin sygn. *R. Friedl* 1905):

- panneaux, supraporty i płyciny nadokienne z motywami wici roślinnych w układzie kandelabrowym oraz pęków owoców na wstęgach; w płycinie nad lustrem (fig. 21) putto z rogiem obfitości i kartuszem z datą 1798; gzyms wieńczący z kimationem i ząbkowaniem; w ścianie zach. wąska arkadowa, w której konie; dekoracja sufitu 1905. Od zach. przy rotundzie t. zw. salon muzyczny, z dekoracją stiukową z ok. 1841. Elewacja frontowa pałacu rozczłonkowana parzystymi pilastrami jońskimi w wielkim porządku, ponad którymi belkowanie. Przyziemie i narożniki boniowane. Portyk piętrowy z czterema kolumnami jońskimi; w trójkątnym frontonie (zmienionym 1841) płaskorzeźba alegoryczna z 1905. W fasadzie ogrodowej (fig. 20) ryzalit opięty jońskimi pilastrami, poprzedzony balkonem wspartym na dwóch parach jońskich kolumniek. Pięterko mezzaninowe z 1841 o ścianach podzielonych płycinami. Dach niski, zmieniony 1841, kryty blachą, czterospadowy, nad ryzalitem osobny trzyspadowy. Nad nowszymi częściami bocznymi dachy płaskie. — Popiersie kobiece z marmuru, 2. poł. w. XIX.

PARK. Założony zapewne współcześnie z pałacem, rozciąga się wzdłuż osi pn. — pd. O charakterze krajobrazowym. Przed frontem pałacu obszerny gazon i aleje dojazdowe, w głębi parku „kopiec Kościuszki” usypany w I. ćw. w. XIX. Okazy stajodrzewia (platany, tulipano-wiec).

OBORNIKI

MIASTO POWIATOWE. Założeniem miasta przypuszczalnie gród położony w widłach rzek Warty i Welny. Pierwsza wzmianka 1292 w związku z osiedleniem się franciszkanów. Data lokacji nieznana. miasto wymienione 1330. Własność królewska. 1485 potwierdzenie przywilejów lokacyjnych przez Kazimierza Jagiellończyka. 1656 zniszczone przez Szwedów. Od 1793 pod zaborem pruskim. Po pożarze 1814 częściowo regulacja miasta. Od pocz. w. XX znaczny rozwój w kierunku wsch. i pn. Położone na prawym brzegu Warty u ujścia rzeki Welny, przy starym trakcie z Poznania do Ujścia i dalej na Pomorze Zachodnie. Ośrodkiem założenia prostokątny rynek wydłużony wzdłuż osi wsch. — zach., równoległe do rzeki, z wylotami sześciu ulic z narożników. W narożniku pn.-zach. za blokiem przyrynkowym kościół par., analogicznie w narożniku pd.-wsch. nad Wartą klasztor pofranciszkański. Na zach. od miasta, za rzeką Welną przy rozstaju dróg, kościół Św. Krzyża. Kościoły nieistniejące: Św. Ducha, fundowany 1356, Św. Trójcy, na przedmieściu łukowskim, fundowany 1432 i św. Barbary, na przedmieściu Rożnowskim, fundowany 1599, oba odbudowane staraniem mieszczyki miejscowej Łucji Łojczykowskiej 1778 (św. Barbary) i 1781 (Św. Trójcy); kościół ewangelicki wznie-siony 1777 w pn. pierzei rynku, spalony 1814. Przy ujściu Welny do

Warty nieistniejący zamek starościński. Zabudowa miasta przeważnie piętrowa w. XIX. W rynku kilka domów z ok. 1900 o charakterze secesyjnym.

KOŚCIÓŁ PAR. p. w. Wniebowzięciu N. P. Marii (fig. 4). Parafia 4
wzmiankowana 1303. Pierwotny kościół drewniany. Obecny wzniesiony w. XV/XVI. Kilkakrotnie przebudowywany, m. in. po zniszczeniach 1655, po 1757 oraz w latach 1815—29, po pożarze miasta 1814 (m. in. nakrycie wnętrza stropem w miejsce sklepienia). Restaurowany 1872. 1926 przebudowa zakrystii na kaplicę św. Józefa, budowa nowej zakrystii, kaplicy Serca Pana Jezusa oraz kruchty. Wnętrze odnowione 1949—51. W bryle późnogotycki. Orientowany. Murowany z cegły, otynkowany, z wyjątkiem szkarp w układzie polskim i cokołu z nowszej cegły. Pierwotnie zapewne jednonawowy z prezbiterium tej samej szerokości zamkniętym wielobocznie i kwadratową wieżą od zach. z kruchtą w przyziemiu. Nieco później, być może w. XVI dobudowa nawy bocznej od pn. otwartej do głównej okrągłolukowymi arkadami filarowymi; w przedłużeniu nawy bocznej przy prezbiterium kaplica św. Józefa (do 1926 zakrystia) otwarta na prezbiterium arkadą okrągłolukową. Od pd. przy prezbiterium prostokątne przybudówki 1926 mieszczące zakrystię, przedsionek i kaplicę Pana Jezusa otwartą na prezbiterium dwiema arkadami ostrołukowymi; przy nawie od pd. kaplica Matki Boskiej Różańcowej zapewne dobudowana po 1757, komunikująca się z nawą arkadą ostrołukową, oraz kruchta 1926. Wnętrze kryte stropem 1. ćw. w. XIX. Łuk tęczyowy ostrołukowy. Zewnątrz kościół opięty szkarpami. Wieża czterokondygnacyjowa o narożach ujętych w wysokie szkarpy sięgające niemal gzymsu wieńczącego; okienka ostrołukowe, w ostatniej kondygnacji także blendy. Od pd.-wsch. w narożniku między wieżą a nawą trompa podtrzymująca schody na strych. Dachy dwuspadowe, wspólny nad nawą główną i boczną, na kaplicy i zakrystii pulpitowy, na wieży namiotowy, kryte dachówką. Portale z cegły profilowanej, częściowo wymienionej, ostrołukowe, gotyckie w. XV/XVI: 1. w wieży od zach. (fig. 6); 2. w nawie od pd.; 3. w nawie pn. zamurowany. W kruchcie pod wieżą krata kuta żelazna w. XVIII. — Ołtarz główny murowany, późnobarokowy po poł. w. XVIII, z obrazem Wniebowzięcia N. P. Marii w. XVIII/XIX (przemalowanym 1926). Krucyfiks w. XVII. Płaskorzeźba (fig. 53) 53
wczesnobarokowa 2. poł. w. XVII, przedstawiająca Matkę Boską Różańcową w wieńcu piętnastu malowanych scenek z tajemnicami Różańca; całość w rzeźbionej ramie (na plebanii). Kilka rzeźb uszkodzonych w. XVII, m. i. śś. Franciszek i Antonii, oraz fragmenty ołtarzowe w. XVIII. Monstrancja koniec w. XVIII. Kielichy: 1. z pocz. w. XVII (fig. 66); 2. z 1681 z literami Z L G. 66
Puszka wczesnobarokowa (fig. 68) 1. poł. w. XVII. Relikwiarzyk 68
rokokowy. Trybularz w. XVII. Kapa z użyciem fragmentów tkaniny z końca w. XVIII.

- 10** KAPLICA p. w. św. Krzyża (fig. 10). Pierwotny kościół wzniesiony 1604 z fundacji Wawrzyńca Goślickiego bpa poznańskiego. Obecny zbudowany 1766 staraniem Łucji Łojczykowskiej mieszczi obornickiej (napis nad wejściem do kruchty od zach.). Restaurowany 1914. Orientowany. Konstrukcji szkieletowej, wypełnionej cegłą otynkowaną. Jednonawowy z węższym prezbiterium zamkniętym wielobocznie, przy nim od pn. zakrystia. W wydzielonej zach. części nawy kruchta nad którą wieża. Wewnątrz (fig. 16) strop płaski z fasetą. Chór muzyczny w części środkowej nadwieszony i wysunięty ćwierćkoliście. Dachy dwuspadowe, kryte dachówką, wsch. szczyt nawy gontem. Wieża zwieńczona hełmem barokowym blaszanym z prześwitem. — Ołtarz główny, dwa boczne (fig. 32), ambona, dwa konfesyjonały i balaski rokokowe 3. ćw. w. XVIII. W ołtarzu głównym rzeźby Matki Boskiej i św. Jana 3. ćw. w. XVIII, w polu środkowym rzeźba Chrystusa na krzyżu (fig. 51) o tradycjach gotyckich ok. poł. w. XVI, z klęczącą postacią Marii Magdaleny późnobarokową. W ołtarzach bocznych obrazy późnobarokowe 4. ćw. w. XVIII; Św. Rodziny i Matki Boskiej Bolesnej pod krzyżem, oraz Chrystusa Bolesnego i Oblicza Chrystusa w zwieńczeniach. Krucyfiks procesyjny 4. ćw. w. XVIII.

BRAMKA w ogrodzeniu otaczającym cmentarz przykościelny, późnobarokowa 4. ćw. w. XVIII. Murowana, otynkowana. Dwuarkadowa. Szersza arkada przejazdowa zwieńczona szczytem o spływach wolutowych.

DAWNY KLASZTOR FRANCISZKANÓW. Sprowadzenie franciszkanów 1292. Pierwotne zabudowania zapewne drewniane. 1768 budowa murowanego kościoła i klasztoru. 1820 kasata zakonu i przejęcie zespołu klasztorowego przez protestantów. 1814 spalenie kościoła. Zachowane skrzydło klasztoru, obecnie magazyn. Budynek murowany z cegły, z użyciem kamienia polnego, otynkowany. Na planie prostokąta, dziewięcioosiowy, dwukondygnacyjny. Wnętrze przebudowane: w niektórych pomieszczeniach zachowane ślady sklepień kolebkowych z lunetami. Elewacje o podziałach ramowych, szczyty o falistych spływach, bezwolutowych.

OCIESZYN

KAPLICA p. w. św. Wawrzyńca. W XVI—XVIII kościół par. Obecna kaplica wzniesiona zapewne 2. poł. w. XIX. Murowana, otynkowana. Na planie ośmioboku. Wewnątrz strop. Dach ośmiopoliaciowy gontowy. — W ołtarzu głównym fragmenty rzeźbiarskie barokowe 1. poł. w. XVIII, oraz tabernakulum rokokowe 2. poł. w. XVIII. Dwie mensy rokokowe 2. poł. w. XVIII. Trzy ramki do kanonów rokokowe. Cztery lichtarze rokokowe.

- 24** DWÓR (fig. 24). Z końca w. XVIII, wzniesiony dla Gronowskich. Klasycystyczny. Murowany, otynkowany. Parterowy, częściowo z mie-

szkalnym poddaszem. Na planie prostokąta, dziewięcioosiowy. Skrajne osie zaakcentowane pozornymi ryzalitami z podziałami ramowymi. Od frontu portyk wsparty na czterech kolumnach jońskich zwieńczony gzymsem z dekoracją ząbków i wolich oczu oraz szczytem o spływach bezwolutowych. W fasadzie ogrodowej trzyosiowa facjata. Okna w opaskach tynkowych, w portyku i ryzalitach z kluczami. Wnętrze częściowo przekształcone. Dach czterospadowy, kryty łupkiem.

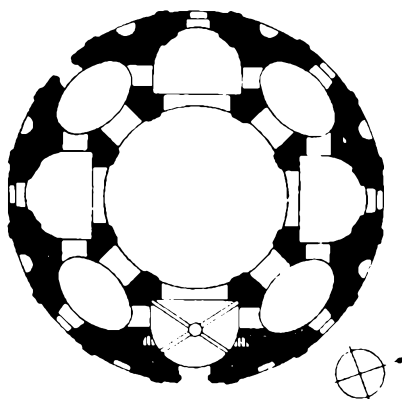
PARK. Współczesny budowie dworu. Częściowo zachowany układ regularny alei grabowych, połączonych alejami poprzecznymi.

PARKOWO

WIEŚ. Niegdyś miasteczko, zwane Sławkowo. Rozplanowanie miejskie nie zachowane. Wraz z pobliską Wełną jest w. XVI własnością Grudzińskich, w. XVII Grzymułtowskich, 1. poł. w. XVIII Rydzyńskich, 1752—90 Rostworowskich i Kołaczkówskich, od 1790 i 1. poł. w. XIX Grabowskich.

KOŚCIÓŁ PAR. p. w. św. Małgorzaty (fig. 7). Parafia wzmianko- 7
wana 1425. Kościół przejściowo w. XVII w rękach protestantów, rozebrany ok. 1650, na jego miejscu nowy drewniany 1667. Obecny zbudowany 1780—1802, z fundacji m. in. Jana Franciszka Rostworowskiego, starosty żytomierskiego oraz gen. Adama Grabowskiego i jego żony Ludwiki z Turnów. Konsekrowany 1845. Restaurowany 1853, 1870—71, ostatnio odnowiony 1952. Położony na wzniesieniu. Barokowo-klasycystyczny. Murowany, otynkowany. Centralny, na rzucie koła. Część środkowa (fig. 8) wyższa, nakryta kopułą na tamburze, 8
otwarta arkadami do niższego obejścia, utworzonego z czterech większych i czterech mniejszych pomieszczeń, na rzutach zbliżonych do owali, połączonych między sobą arkadowymi przejściami. Cztery większe pomieszczenia, o charakterze kaplic, sklepione półkopulasto, mieszczą: od wsch. ołtarz główny, od pn. i pd. ołtarze boczne, od zach. chóir muzyczny, wsparty na koszowej arkadzie; mniejsze, przejściowe pomieszczenia przykryte owalnymi ogzysmowanymi kopułkami. Ściany części centralnej rozczłonkowane kompozytowymi pilastrami, dźwigającymi belkowanie tamburu; tambur z okrągłymi oknami, między którymi pilasterki. Cztery wyższe arkady prowadzące do pomieszczeń kaplicznych, o archiwoltach ogzysmowanych. Zewnątrz ściany obejścia rozczłonkowane pilastrami tokańskimi, między którymi naprzemian okna i wnęki zamknięte półkoliście. Ściany tamburu podzielone parzystymi, boniowanymi lizenami. Dachy kryte blachą, kopuła zwieńczona hełmem stożkowym z kulą i krzyżem, nad obejściem dach półkopulasty, wygięty. Nad drzwiami od zach. tablica z datą 1780. — Trzy ołtarze murowane, wkomponowane w architekturę, o nastawach utworzonych z parzystych pilastrów ujmujących okna, zwieńczonych fa-

- 43 liście wygiętym belkowaniem. W ołtarzu głównym tabernakulum z pocz. w. XIX, z rzeźbami czterech aniołków. W ołtarzu bocznym od pn. obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem (fig. 43) szkoły hiszpańskiej ok. poł. w. XVII, konserwowany 1954, w sukience srebrnej w. XVIII. Przy obrazie dziewięć wot srebrnych, m. in. z 1715 i 1716, oraz miedzioryt z 1770. Ambona drewniana z końca w. XVIII. Rzeźby: Chrystus

Kościół par. w Parkowie 1 : 500

- Zmartwychwstały, o cechach ludowych: dwa krucyfiksy w. XVII (zniszczone); krucyfiks ludowy. Tablice epitafijne: 1. Adama Grabowskiego, generała-majora, starosty lipińskiego (zm. 1792); 2. Ludwika z Turnów Grabowskiej 2° Zienkiewiczowej (zm. 1826); 3. Józefa de Braunek (zm. 1816). W posadzce płyta nagrobna kamienna, zapewne Jana Franciszka Rostworowskiego (zm. 1781), z herbem Nałęcz i trzema innymi zatartymi. Monstrancja (fig. 62) późnobarokowa ze znakiem złotniczym Wrocławia, cechą datującą F (1746—58) i cechą złotnika GK, zapewne *Gotlieba Kuntze*. Relikwiarz w kształcie krzyża w stylu regencji 2. ćw. w. XVIII. Ornat z końca w. XVIII, dwa ornaty z fragmentami tkanin w. XVIII.
- 62

DZWONNICA Zapewne 1. poł. w. XIX. Drewniana, konstrukcji słupowej, oszalowana, z półkolistymi prześwitami w części górnej, nakryta daszkiem stożkowym. Dwa dzwony: w. XVI i XVIII.

ROGOŹNO

MIASTO. Zaczątkiem miasta gród kasztelański wzmiankowany 1248; kasztelanowie istnieją do rozbiorów. 1280 lokacja na prawie niemieckim przywilejem Przemysła II, zapewne na miejscu osady targowej; charakter miejski już 1251. Miasto królewskie, do rozbiorów siedziba starostwa rogozińskiego. W. XIII i XIV ośrodek hutnictwa; od w. XV sukiennictwa. 1747—53 w związku z silnym rozwojem przemysłu sukienniczego Władysław Szoldrski, starosta rogoziński, zakłada na tzw. Targowisku, przy drodze do Poznania Nowe Miasto na prawie niemieckim, z własnym rynkiem, ratuszem i szkołą (przywilej lokacyjny 1750). 1794 zjednoczenie obu gmin miejskich. Po 1820 upadek sukiennictwa, miasto skromnym ośrodkiem regionalnym. Większe pożary: 1816, 1822, 1823, 1841, 1847. 1879 budowa linii kolejowej. Miasto położone nad jeziorem Rogoźno i rzeką Welną, na skrzyżowaniu starych dróg z Poznania na Pomorze i z Gniezna na Pomorze Zachodnie. Ośrodkiem miasta średniowiecznego czworoboczny rynek (obecnie pl. Powstańców Wielkopolskich) z wylotami pięciu ulic z narożników. Na pn.-wsch. od rynku kościół par. Na pd. Nowe Miasto z rynkiem (obecnie pl. Karola Marcinkowskiego), ujętym dwiema zbiegającymi się na pd. ulicami: Wielkopoznańską od zach. i Małopoznańską od wsch.; na zach. od rynku kościół poewangelicki. Kościoły nieistniejące: szpitalny Św. Ducha (spalony 1823) i św. Marcina, nad jeziorem (wzmiankowany 1408).

KOŚCIÓŁ PAR. p. w. św. Wita (fig. 1). Wzmiankowany 1256. 1 Budowa obecnego rozpoczęta 1526 zapewne z fundacji Mikołaja Dołęgi Kretkowskiego starosty rogozińskiego i wojewody inowrocławskiego (wg nieistniejącego już napisu na filarze kościół wzniesiony 1526 przez *Marcina Mora* i *Klemensa* z Ostroroga). Po pożarze odbudowany i konsekrowany 1668; z tego czasu zakrystia i skarbiec. 1862 kruchta wg projektu arch. *Fryderyka Augusta Stiilera*. Restaurowany w. XIX i pocz. XX, odnowienie wnętrza ostatnio 1960. Późnogotycki. Orientowany. Murowany z cegły, o przeważającym układzie polskim. Trójnawowy, pseudobazylikowy. Korpus nawowy czteroprzęsłowy, prezbiterium równej szerokości i wysokości z nawą główną, dwuprzęsłowe, zamknięte trzema bokami ośmioboku. Przy prezbiterium od pd. zakrystia i skarbiec z ok. 1668. Przy wsch. przeszle nawy pd. neogotycka kruchta 1862. Otwór tęczowy i arkady międzynawowe ostrołukowe, profilowane. W nawie głównej i w prezbiterium (fig. 2) sklepienia 2 gwiaździste; w prezbiterium spływające na wsporniki w kształcie masiek, w nawach na służki. W nawach bocznych sklepienia krzyżowo-żebrowe; dwa wsch. przeszle nawy pn. nakryte sklepieniami kolebkowo-krzyżowymi zapewne z 2. poł. w. XVII. W zakrystii i skarbcu sklepienia kolebkowe. Chór muzyczny barokowy, zapewne 2. poł. w. XVII,

- o linii wklęsło-wypukłej, wsparty na trzech arkadach filarowych, opilastrowanych, podsklepiony krzyżowo-kolebkowo. Okna ostrołukowe, przemurwane, z nowymi maswerkami. Zewnątrz ściany opięte dwuuskokowymi szkarpami. W szczytowej ścianie prezbiterium trzy blendy arkadowe okrągłolukowe, profilowane; nad nimi zamurowane okno. Przy pn.-zach. narożniku nawy głównej, ponad szkarpą, wieżyczka cylindryczna ze schodami; analogiczna wieżyczka przy pn.-zach. narożniku nawy pn., obie kryte kopulastymi daszkami. Zach. szczyty nawy głównej i nawy pd. tynkowane, o skromnych podziałach lizenami, szczyt nawy pn. zmieniony w 2. poł. w. XVII, o zarysie wolutowym. Nad nawą główną i prezbiterium dach dwuspadowy, nad nawami bocznymi i zakrystią pulpitowe, wszystkie kryte dachówką. Portale: 5 1. od zach. (fig. 5), ostrołukowy, profilowany, trzyuskokowy; 2. z prezbiterium do zakrystii, we wnęce półkolistej, ujęty walkiem. Drzwi do skarbcza żelazne w. XVII. Na prezbiterium wyrte na ceglach liczne napisy, m. in. odnoszące się do położenia kamienia węgielnego 1526 i daty z w. XVI i XVII. Na ścianie zach. dolki łóżyskowe. — Ołtarze: 28 1. w nawie pn. (fig. 28) późnobarokowy ok. 1700, stiukowy, w kształcie rozpiętej draperii na tle której wici akantu okalające ramę obrazu, w zwieńczeniu putta podtrzymujące koronę książęcą, nad nią herb Radwan Zebrzydowskich oraz panoplia; obraz Matki Boskiej mal. *Włodzimierz Bartoszewicz* ok. 1950; 2. w nawie pd., z 4. ćw. w. XVIII, z płaską dekoracją stiukową, z obrazem św. Stanisława bpa w zwieńczeniu; 3—4. przy filarach, pierwszy późnobarokowy 1. poł. w. XVIII, z obrazami św. Józefa i Trójcy Św., drugi rokokowy z obrazem św. biskupa w zwieńczeniu. Chrzcielnica (fig. 38) gotycka 1. poł. w. XV, odlana z mosiądzu, w kształcie kotła na trzech łapach zwierzęcych, dekorowana pięcioma postaciami świętych w obramieniach maswerkowych, m. in. św. Jana Chrzciciela (fig. 39), Jana Ewangelisty (fig. 40) i Katarzyny; między maswerkami wtopiony enkolpion rusko-bizantyński z w. XII/XIII i pieczęcie(?) z w. XIV; górą napis minuskułowy łaciński w którym czytelne imię *Cunradus*, być może wykonawcy. Obraz św. Wita w srebrnych sukienkach zapewne 1. poł. 54 w. XVIII, przy nim srebrne wota. Krucyfiks (fig. 54) z dawnej belki tęczowej, 1. ćw. w. XVII. Rzeźba Chrystusa Frasobliwego 52 w. XVI (fig. 52). Płyta epitafijna z czarnego marmuru fundacji Andrzeja Zebrzydowskiego starosty rogozińskiego 1684, dla żony Anny z Grudzińskich i zmarłych dzieci; ponad tablicą wisiały portrety: 48 Anny z Grudzińskich Zebrzydowskiej (fig. 48), jej syna Andrzeja 49 (fig. 49) oraz jej męża Andrzeja starosty rogozińskiego (zaginione). Stopa monstrancji (zaginionej 1939—45) wczesnobarokowa 1628, pochodząca z klasztoru benedyktynów w Lubiniu, z herbem klasztoru oraz literami C L w dwóch medalionach. Kielichy: 1. wczesnobarokowy 67 fundacji Macieja Zielińskiego 1623; 2—3. (fig. 67) wczesnobarokowe z 1. ćw. w. XVII; 4. barokowy z 2. poł. w. XVII, ze znakiem złotnika

poznańskiego *IW*, zapewne *Jana Wernheide* mł. lub *Jana Wolniewicza*. Relikwiarz (fig. 71) z 1. poł. w. XVI, w kształcie ośmiobocznej puszeki (pozbawiony dna), z rytymi ornamentami maswerkowymi; na jednym z pól herb Łódzia, na innym gmerk z literami C S (relikwiarz pochodzi z Objezierza). Trzy ornaty w. XVIII. Dzwon 1613.

KOŚCIÓŁ PAR. p. w. Św. Ducha, poewangelicki. Pierwszy kościół gminy ewangelickiej zbudowany 1780—6, spalony 1806. Obecny zbudowany 1808—17, ukończony (fasada) 1839. Późnoklasycystyczny. Zwrócony frontem na wch. Murowany, otynkowany. Salowy. Od zach. nowa przybudówka, mieszcząca zakrystię. Wnętrze przykryte wysokim pozornym sklepieniem kolebkowym z lunetami, w których okna, zamknięte odcinkiem łuku. Wieżba dachowa stara. Obiegające wokół nawy balkony wsparte na kanelowanych filarach. Elewacje boczne opilastrowane, na osi zaakcentowane boniowaniem i pseudoryzalitami. Fasada wsch. z 1839, o charakterze pseudoromańskim, ujęta dwiema szkarpami narożnymi, z trójarkadowym wejściem, nad którym także okno i rozeta. Nad szczytem sygnaturka. Dach dwuspadowy, kryty blachą.

RATUSZ, pl. Marcinkowskiego nr 1 (dawny rynek Nowego Miasta). Późnoklasycystyczny, z 2. ćw. w. XIX, Piętrowy, pięcioosiowy. Na osi pozorny ryzalit z wejściem ujętym w pilastry. Przyziemie boniowane. Dach naczółkowy.

DAWNA SZKOŁA, pl. Marcinkowskiego nr 2. Późnoklasycystyczny, z 2. ćw. w. XIX. Parterowa, siedmioosiowa, z pozornym boniowanym ryzalitem na osi. Dach naczółkowy.

DAWNY SĄD, pl. Marcinkowskiego nr 9 (fig. 26). Późnoklasycystyczny, z 2. ćw. w. XIX. Piętrowy, siedmioosiowy, z pozornym ryzalitem na osi, w którym wejście ujęte w podwójne kolumny. Dach naczółkowy.

DOM pl. Powstańców Wielkopolskich nr 12 (dawny rynek Starego Miasta). Późnoklasycystyczny, z 2. ćw. w. XIX. Piętrowy, ośmioosiowy. Narożniki i wejście na osi zaakcentowane kanelowanymi pilastrami na pięttrze i lizenami w przyziemiu. Dach naczółkowy.

INNE DOMY. Zespół ok. 40 budynków przy pl. Marcinkowskiego, ul. Wielkopoznańskiej, Małopoznańskiej i Gościnnej, o cechach późnoklasycystycznych, przeważnie z 2. ćw. w. XIX. Murowane, przeważnie parterowe, ustawione kalenicowo, niektóre z wystawkami, z dachami naczółkowymi i wejściami na osi często we wnękach prostokątnych, ujętych w dwie półkolumny; stolarka drzwi przeważnie współczesna. M. i. pl. Marcinkowskiego nry 4, 5, 7, 8, 10, 11; ul. Wielkopoznańska nry 1, 14, 19, 22, 29, 35, 38, 42, 43, 44, 46—48, 56, 60, 64, 78, 104; ul. Małopoznańska nry 3, 5, 7, 9, 11, 13, 14, 16, 21, 23; ul. Kilińskiego nr 5; ciąg domów po obu stronach ul. Gościnnej bez wnęk kolumnowych ujmujących wejście.

ROŻNOWO

KOŚCIÓŁ PAR. p. w. św. Katarzyny. Wzmiankowany 1399. Obecny wzniesiony przed 1798, kosztem Józefa Gliszczyńskiego, kasztelana biechowskiego, na miejscu poprzedniego z 1660 fundacji Stefana i Katarzyny Rożnowskich. Odnowiony 1960. Orientowany. Murowany, otynkowany. Salowy, od wsch. z wielobocznym zamknięciem, za ołtarzem zakrystia. Wewnątrz strop. Zewnątrz elewacje rozczłonkowane parzystymi pilastrami, fasada zwieńczona nowszym trójkątnym frontonem. Okna zamknięte półkoliście. Dach dwuspadowy, kryty dachówką. — Ołtarz główny murowany 2. poł. w. XVIII, z rzezbami św. Piotra i Pawła, Jana Chrzciciela i proroka, oraz obrazem św. Anny Samotrzec ok. poł. w. XVII, w sukience srebrnej w. XVII (obraz przeniesiony z nieistniejącej kaplicy). Dwa ołtarze boczne nowe z rzezbami świętych 2. poł. w. XVIII i obrazami mal. *Włodzimierz Bartoszewicz*, ok. 1950. Chrzcielnica w formie siedzącego putta podtrzymującego czarę, 2. poł. w. XVIII. Epitafium Józefa Gliszczyńskiego kasztelana biechowskiego (zm. 1799), z czerwonego marmuru, zwieńczone stiukową draperią w kształcie baldachimu, u dołu panoplia. Tabliczka epitafijna marmurowa Marianny z Gąsiorowskich Bnińskiej (zm. 1840). Płyta nagrobna kamienna Antoniego Rożnowskiego (zm. 1805) i żony Jadwigi z Polewskich (zm. 1809), z herbem Nowina. Kielich 2. ćw. w. XVII, częściowo uzupełniony, z cechą złotniczą *MR* i nieczytelną. Pacyfikał rokokowy 1785. Trybularz mosiężny w. XVIII (?). Dzwon 1683.

Na cmentarzu przykościelnym nagrobek Franciszka Mickiewicza, brata Adama (zm. 1862).

RYCZYWÓŁ

OSADA. Wzmiankowany jako miasto 1426, 1429, 1446. Inna nazwa: Nowy Ostrów. Data lokacji nieznana. 1565 przywilej królewski na jarmarki, 1595 potwierdzenie praw. 1634 założenie nowego miasta. Miasto prywatne, własność w. XV Objezierskich-Kiszewskich, w. XVI Czarnkowskich, w. XVII Grudzińskich, w. XVIII Chmielewskich, w. XIX Koszutskich i Lehmanów. Położone przy drodze Rogoźno-Czarnków, nad rzeczką Gołnicą (Flintą), dopływem Wełny. Ośrodkiem osady prostokątny rynek o zwartej zabudowie kalenicowej, przeważnie parterowej. Kościół usytuowany na wsch. od rynku.

KOŚCIÓŁ PAR. p. w. św. Mikołaja. Parafia wzmiankowana 1429. Kościół drewniany odbudowany ok. 1646—48, na jego miejscu nowy drewniany 1774, rozbudowany 1802—3. Obecny murowany wzniesiony 1924—5 wg projektu arch. *Stefana Cybichowskiego*. Neobarokowy. — W ołtarzu głównym obraz św. Mikołaja otrzymującego insygnia biskupie od Chrystusa i Matki Boskiej, z ok. 1646, przemalo-

wany i powiększony 1924, z napisem z tegoż czasu. W ołtarzu bocznym obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem, w typie Snieżnej (fig. 42), wg napisu podarowany 1616 przez Marcina, Mariannę i Annę Chrzastowskich oraz Konstancję z Chrzastowskich Skoroszewską łowczynię kaliską, konserwowany 1947. Obraz św. Anny Samotrzcę (fig. 41), na desce, 3. ćw. w. XVI, konserwowany 1952. Rzeźba św. Jana Nepomucena w. XVIII. Monstrancja (fig. 61) wieżyczkowa 1620, z figurkami Matki Boskiej, św. Wojciecha i Mikołaja; na stopie herby fundatorów: Grzymała z literami SZ GG Stefana z Grudny Grudzińskiego i Ogończyk z literami AZ KG Anny z Kościelca Grudzińskiej; monstrancja odnowiona 1747 staraniem ks. Józefa Łopińskiego. Dzwony: jeden z w. XV, dwa z w. XVI, jeden 1713 odlany przez *Chrystiana Hempla*, fundacji ks. Adama Marcinkiewicza.

SŁOMOWO

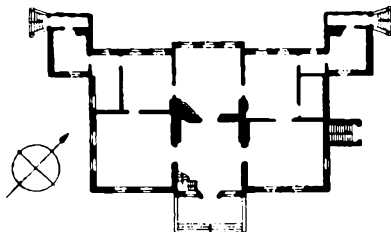
KOŚCIÓŁ FIL. p. w. Wniebowzięcia N. P. Marii. Założony i uposażony 1396 przez Gerwarda ze Słomowa stolnika poznańskiego. Drewniany zbudowany 1726, rozebrany 1. poł. w. XIX. Obecny zbudowany 1904—6 z fundacji Jana Turno, przez arch. *Stanisława Boreckiego*, murowany, neoklasycystyczny. Portal współczesny w obramieniu z serpentynu, drzwi lane z brązu ze scenami w typie neorenesansowym i secesyjnym. — Feretron z rzeźbą Matki Boskiej Niepokalanej 2. poł. w. XVIII, zniszczony. Ornat (fig. 73) o kolumnach haftowanych na płótnie, późnogotyckich z końca w. XV, ze scenami na awersie: Modlitwa w Ogroju, Pocałunek Judasza, Cierniem Koronowanie, Niesienie Krzyża, Ukrzyżowanie, na rewersie: Chrystus przed Piłatem, Ecce Homo.

PAŁAC neoklasycystyczny z 1905, zbudowany dla Turnów przez arch. *Stanisława Boreckiego*, położony w obszernym parku krajobrazowym. — Popiersie Jowisza marmurowe 1. poł. w. XIX.

STUDZIENIEC

DWÓR (fig. 25). Zbudowany zapewne dla Swinarskich w 1. poł. w. XVIII. Barokowy. Położony w parku krajobrazowym, z okazami starych drzew. Zwrócony frontem na wsch. Konstrukcji szkieletowej wypełnionej cegłą, na kamiennej podmurówce, otynkowany. Parterowy z użytkowym poddaszem, częściowo podpiwniczony. Na planie prostokąta, dziewięćciosiowy, z dwoma alkierzami przylegającymi do narożników fasady zach. i występującymi silnie przed jej lico. W obu fasadach trzy osie środkowe lekko zryzaltowane, nad nimi piętrowe wystawki. Układ wnętrza dwutraktowy, od frontu na osi sieni, za nią salon. Pomieszczenia częściowo przebudowane, z dawnego wyposa-

żenia zachowane fragmenty późnobarokowej dekoracji przy kominkach. Stare urządzenia ogniowe. Dachy kryte dachówką; nad korpusem głównym wysoki dach polski łamany, czterospadowy, nad wystawkami

Dwór w Studzieńcu 1 : 750

dwuspadowe, nad alkierzami osobne daszki czterospadowe łamane. Lukarny poddasza ze szczycikami w obramieniach drewnianych o falistych wykrojach. W fasadzie wsch. portal ujęty pilastrami, zwieńczony łukowo wygiętym gzymsem z wolutkami.

W parku budynek gospodarczy zapewne z 1842 (data na cegle).

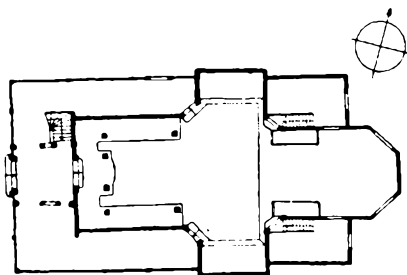
WELNA

WIEŚ. Wzmiankowana 1352. Własność w. XV—XVI Grudzińskich, w. XVII Grzymułtowskich, 1. poł. w. XVIII Rydzińskich, 1752—90 Rostworowskich i Kołaczkowskich, od 1790 i w 1. poł. w. XIX Grabowskich.

- 11 KOŚCIÓŁ FIL. p. w. Podwyższenia Krzyża Św. (fig. 11). Pocz. w. XVII zbudowana kaplica staraniem Marcina Grzymułtowskiego, zdewastowana 1658. Obecny kościół wzniesiony 1727 z fundacji Wojciecha Rydzińskiego kasztelana łódzkiego, konsekrowany 1731. Restaurowany ok. 1930, ostatnio 1952—3 (wymiana gontów, konserwacja polichromii). Barokowy. Orientowany. Konstrukcji zrębowej, z wieżą konstrukcji słupowej i sobotami konstrukcji sumikowo-łatkowej, oszalowany (z wyjątkiem sobót). Na rzucie krzyża łacińskiego. Prezbiterium zamknięte wielobocznie, ramiona transeptu ścianami prostymi. Wokół nawy obiegają niższe, kryte soboty, od zach. ujmujące wieżę z kruchtą w przyziemiu. Po obu stronach prezbiterium dwie
- 12 analogiczne zakrystie. Wewnątrz (fig. 12) strop, z głęboką fasetą wspartą na profilowanym gzymsem obiegającym całe wnętrze. Naroż-
- 14 niki transeptu (fig. 14) ścięte, ujęte pilastrami o malowanych kapite-

lach; w narożnikach od strony nawy (pn.-zach. i pd.-zach.) drzwi prowadzące do sobót, w narożnikach od prezbiterium konfesjonały; ponad drzwiami i konfesjonałami we wszystkich narożnikach analogiczne ambony (dwie z nich pozorne), z wypukłymi drzwiczkami, zwieńczone daszkami. Chór muzyczny (fig. 13) połączony z balkonem obiegającym ściany nawy, wsparty na sześciu ozdobnie profilowanych słupach,

13

Kościół par. w Welnie 1: 500

z balustradą wybrzuszoną półkoliście na osi; na tralkach balustrady tarcze z motywem lilii — herbu Wierzbno Rydzynskich. Okna o wykroju stojących i leżących owali z uskokami, w obramieniach profilowanych listew, z motywem lilii. Zewnątrz gzymsy podokapowe kościoła i sobót profilowane. Wieża w fasadzie zach. częściowo wtopiona w ciąg sobót, w wyższej kondygnacji ogzymsowana, sięgająca wysokości nawy, nakryta wspólnym z nią dachem. Ściany szczytowe transeptu zwieńczone ogzymsowanymi trójkątnymi frontonami, we frontonie od pn. zachowana dekoracja roślinna i owalny kartusz. Dachy gontowe, nad nawą, transeptem i prezbiterium dwuspadowe, nad sobotami pulpitowe. Nad nawą wieżyczka na sygnaturkę z latarnią i cebulastym hełmem. Od zach. portal (fig. 18) ujęty w dwa pilastry, zwieńczony wolutami i częściowo zachowaną dekoracją roślinną. Drzwi od pn. w obramieniu, zamknięte łukiem; stare zamki. W okienkach sobót kraty z zadziornami. Przy drzwiach od pn. dwa krzyże drewniane, z nazwiskami Katarzyny de Valdau (zm. 1795) i Katarzyny Gapiny (zm. 1821). Na wsch. ścianie prezbiterium obrazek Matki Boskiej zniszczony, w ramce rokokowej. — Wyposażenie wnętrza z lat 1727—31, skomponowane jednolicie, obejmujące polichromię ścian i stropów oraz malowane iluzjonistyczne ołtarze i pokryte malowidłami stalle, konfesjonały, ambony. Polichromia wykonana przez *Adama Swacha* (dwuwiersz: Non sum Parrhasius nec Zeuxis nec fui Apelles

18

sed pictura mihi sicut et Ordo Minor, na ścianie pd. ramienia transeptu). W obramieniach iluzjonistycznej architektury (na ścianach pilastry, na fasacie konsola, na stropach prześwity arkadowe, kolumny i gierowane gzymсы) szereg scen, związanych głównie z legendą i kultem Krzyża Sw. Na stropie: w prezbiterium Widzenie cesarza Konstantyna (fig. 45), w transepcie — anioły unoszące krzyż, w nawie wielofigurarna scena (fig. 44) ze św. Heleną odnajdującą prawdziwe drzewo Krzyża; w pd. ramieniu transeptu św. Wawrzyniec, w pn. ramieniu transeptu — Wniebowzięcie N. P. Marii. Na fasacie małe sceny en grisaille: wizje świętych (Stygmatyzacja św. Franciszka, Wizja św. Eustachego i i.) oraz ukrzyżowani męczennicy. Na ścianach prezbiterium i nawy, ponad chórem muzycznym, postacie Chrystusa, Marii i dwunastu apostołów, w iluzjonistycznych niszach zamkniętych muszlowo. Na ścianach transeptu: postacie ss. Barbary, Jana Nepomucena i Rocha oraz scena Ofiarowania w świątyni. W dolnych partiach ścian malowidła naśladowujące boazerię, oraz zacheuski. W narożnikach transeptu: na wypukłych drzwiczkach ambon czterej ewangelści, powyżej czterej ojcowie kościoła, nad nimi czterej prorocy. — Trzy ołtarze, główny i dwa boczne w ramionach transeptu, wycięte z desek, z malowaną iluzjonistycznie architekturą kolumnową: 1. główny z grupą Ukrzyżowania w arkadowym prześwicie, w zwieńczeniu Bóg Ojciec, tabernakulum malowane en grisaille w kształcie świątyni, 35 antepedium (fig. 35) malowane dwustronnie ze scenami Pogromu czcicieli złotego cielca i Jonaszem w paszczy wieloryba; 2. w transepcie od pd. z postacią św. Wawrzyńca, w zwieńczeniu obraz św. Antoniego, ponad mensą putta podtrzymujące głowę św. Jana na misie, antepedium dwustronne ze scenami Ucieczki Lota z Sodomy i Trzech młodzianków w piecu ognistym; 3. w transepcie od pn. (fig. 29) z obrazem 29 Zwiastowania (fig. 46), w zwieńczeniu obraz św. Józefa, nad mensą putta podtrzymujące medalion z głową Chrystusa, antepedium dwustronne z symbolami Siedmiu boleści Marii i Marią — lilią mistyczną. Stalle: 1—2. po obu stronach prezbiterium, skomponowane łącznie z drzwiami do obu zakrystii i konfesjonałami ujmującymi narożniki transeptu; w zapleckach i na balustradach szereg scen malowanych, 46 ilustrujących wezwania Ojciec nasz, dobre uczynki i (przy konfesjonałach) związane ze skruchą i spowiedzią; 3—4. pod chórem muzycznym, z malowanymi przypowieściami Ośmiu Błogosławieństw (na balustradach) oraz alegoriami znikomości życia, bogactw doczesnych ii. (na zapleckach). Na drzwiach do sobót i do kruchty zach. po dwie sceny o podobnej tematyce. — Kropielnica granitowa, może gotycka. Lampa wieczna w. XVIII. Dzwon 1837.

PAŁAC. Wzniesiony zapewne w 3. ćw. w. XVIII dla Jana Franciszka Rostworowskiego starosty żytomierskiego. Późnobarokowy, silnie przebudowany w. XIX. Obecnie zdewastowany. Zwrócony frontem na pn. Murowany, otynkowany. Parterowy, wysoko podpiwni-

czony, z piętrową wystawką na osi poprzecznej. Na planie wydłużonego prostokąta, o fasadach trzynastoosiowych i trzyosiowych elewacjach bocznych. Na środku obu fasad ćwierćkolisty trzyosiowy ryzalit, ponad którym piętrowa wystawka przebudowana w XIX. Ryzalit mieszczą: od pn. okrągłą sień, poprzedzoną tarasem i schodami (przerobione), pod sienią także »sala terrena« wsparta na czterech kolumnach; od pd. salon owalny. Po obu stronach sieni i salonu pomieszczenia w układzie dwutraktowym, ostatnio przebudowane. Okna zamknięte odcinkiem łuku, w ryzalitach zamknięte półkoliście, wszystkie zwieńczone gzymsami. Elewacje rozczłonkowane pilastrami, narożniki elewacji wsparte szkarpmi, lekko zaokrąglone. Mezzaninowe pięterko w poddaszu oraz dach (pierwotnie mansardowy) obecnie dwuspadowy, niski, z w. XIX; na wystawce dach dwuspadowy z tegoż czasu.

OFICYNA (fig. 23). Usytuowana na zach. od pałacu. Późnobarokowa 3. ćw. w. XVIII. Murowana, otynkowana. Na planie wydłużonego prostokąta, wygiętego ćwierćkolistie. Pierwotnie parterowa, z nadbudowanym piętrem zapewne w XIX. Fasada jedenastoosiowa, rozczłonkowana na obu kondygnacjach pilastrami; na parterze drzwi i okna zamknięte półkoliście, z archiwoltami, których klucze związane z owalnymi okienkami znajdującymi się powyżej; na piętrze okna i wnęki zamknięte półkoliście. Narożniki elewacji lekko zaokrąglone, elewacja tylna i boczne pozbawione podziałów i okien. Wnętrza całkowicie przebudowane.

Dwie kolumny murowane, zapewne barokowe, graniczne, usytuowane w polu, na pn. od pałacu.

WOJNOWO

DWÓR. Zbudowany 1836 (data na fasadzie). O charakterze willi neorenesansowej. Murowany, otynkowany. Jednopiętrowy, podpiwniczony. Na planie prostokąta, dziewięćosiowy. Część środkowa trzyosiowa, wyższa, lekko ryzalitowana w obu fasadach, nakryta osobnym dachem dwuspadowym, z oknami i drzwiami zamkniętymi półkoliście i otoczonymi stiukową dekoracją roślinną i rozetkami. Nad częściami bocznymi dachy płaskie. We frontonie fasady herb Ogończyk Twardowskich.

PARK obszerny krajobrazowy, z okazami starych drzew, opadający do jeziora Wojnowskiego.

LITERATURA PRZEDMIOTU. Angermann A., *Die evangelischen Kirchen des Posener Landes seit 1772*, Posen 1912 [Oborniki, Rogoźno]. — Baliński M., Lipiński T., *Starożytna Polska pod względem historycznym, jeograficznym i statystycznym I*, Warszawa 1843 [Oborniki, Rogoźno]. — Beer P., *Burgen und Schlösser im Posener Lande* (Aus dem Posener Lande 1910) [Objezierze]. — *Bericht über die Denkmal-*

pflege in der Provinz Posen, Posen 1911 [Objezierze]. — Brosig A., Obrazy Najsw-Marii Panny w Wielkopolsce (Rocznik Muzeum Wielkopolskiego IV 1928) [Ryczywól]. — Callier E., Szkice historyczno-geograficzne I, Poznań 1886 [Oborniki]. — Tenze, Powiat obornicki pod względem dziejowym, Poznań 1887. — Delektta J., Grodzisko wczesnohistoryczne w Rogoźnie (Z Otcłani Wieków VII 1932). — Dobrzycki J., Studia nad wiejskimi palacami wielkopolskimi z doby neoklasycyzmu (Prace K. H. S. V 1934) [Objezierze]. — Durczykiewicz L., Dwory polskie w Wielkim Księstwie Poznańskim, Poznań 1912 [Objezierze]. — Dubowski A., Zabytkowe kościoły Wielkopolski, Poznań 1956 [Objezierze, Oborniki, Parkowo, Rogoźno, Welną]. — Ehrlich R., Eine Wanderung durch Rogasen, Rogasen 1911. — Gapczyński T. ks., Dzwony w Wielkim Księstwie Poznańskim (Przegląd kościelny I 1902). — Tenze, Ein alter Taufkessel (Sonderbeilage d. Rogasener Wochenblatt 1909) [Rogoźno]. — Głębocka-Piotrowska I., Krzysztof Boguszewski i poznańska szkoła malarska na początku XVII wieku, Poznań 1928 [Ryczywól]. — Gosieniecka A., Problem tradycjonalizmu malarstwa wielkopolskiego za panowania Zygmunta III (Sprawozdania PTPN XIV 1947) [Ryczywól]. — Gosieniecki W., Zabytki sztuki rodzimej Polski Zachodniej, dwory i dworki wielkopolskie, Poznań 1935 [Studzieniec]. — Hockenbeck H., Die Näpfchensteine an den Pfarrkirchen zu Klecko, Lekno, Rogasen und Wogrowitz (Zeitschrift d. Hist. Gesellschaft f. d. Prov. Posen I 1885). — Tenze, Noch zur Frage der sogenannten Näpfchensteine (Zeitschrift d. Hist. Gesellschaft f. d. Prov. Posen II 1886) [Rogoźno]. — Holsche A. C., Geographie und Statistik von West-Süd- und Neu-Ostpreussen II, Berlin 1804 [Oborniki, Rogoźno, Ryczywól]. — Iwanoyko E., Chrzcielnica w Rogoźnie, rkps Poznań 1964. — Juraszowie R. i T., Oborniki, studium historyczno-urbanistyczne, rkps PKZ Poznań 1961. — Kęłowska Z., Pałac gen. Wojciecha Lipskiego w Lewkowie (Studia i materiały do dziejów Wielkopolski i Pomorza 13, 1961) [Objezierze]. — Knoop O., Die Vereinigung der Altstadt und Neustadt Rogasen (Rogasener Familienblätter I, 1897). — Tenze, Die Säulenhäuser in Rogasen (Rogasener Familienblätter X 1911). — Kohte J., Verzeichnis der Kunstdenkmäler der Provinz Posen III, Posen 1896. — Korytkowski J. ks., Brevis descriptio historico-geographica ecclesiarum Archidieceps Gnesnensis et Posnaniensis, Gniezno 1888. — Kowalenko W., Grody i osadnictwo grodowe Wielkopolski wczesnohistorycznej, Poznań 1938. — Koziarowski St. ks., Szematyzm historyczny ustrojów parafialnych dzisiejszej archidieceps poznańskiej, Poznań 1935. — Krassowski W., Architektura drewniana w Polsce, Warszawa 1961 [Welną]. — Kremmer M., Die evangelischen Kirchen der Provinz Posen, Berlin 1905 [Oborniki, Rogoźno]. — Kulejewska Z., Ze studiów nad zagadnieniem lokacji miejskich w Wielkopolsce w XVI—XVIII wieku (Przegląd Zachodni IX 1953) [Rogoźno]. — Lustracja województw wielkopolskich i kujawskich 1564—1565, wyd. A. Tomczak i inni, I, Bydgoszcz 1961 [Oborniki, Rogoźno]. — Lępkowski J., O zabytkach Kruszwicy..., Rogoźno, Kraków 1866. — Łukaszewicz J., Krótki opis historyczny kościołów parafialnych w dawnej dieceps poznańskiej I, Poznań 1858. — Maćkowiak, Kronika miasta powiatowego Oborniki, Oborniki 1926. — Materiały do dziejów chłopstwa wielkopolskiego w drugiej połowie XVIII wieku, wyd. J. Deresiewicz, I, Wrocław 1956 [Welną]. — Münch H., Geneza rozplanowania miast wielkopolskich XIII i XIV wieku, Kraków 1946 [Murwana Goślina, Oborniki, Rogoźno]. — Nowacki J. ks., Księga uposażenia dieceps poznańskiej z roku 1510, Poznań 1950. — Plater L., Opisanie historyczno-statystyczne Wielkiego Księstwa Poznańskiego, Lipsk 1846. — Raczyński E., Wspomnienia Wielkopolski I, Poznań 1842 [Oborniki, Rogoźno]. — Rogalanka A., Dwory mickiewiczowskie w Wielkopolsce (Sprawy oświaty i kultury woj. poznańskiego II, Poznań 1962) [Budziszewko, Łukowo]. — Sadeback A., Historisch-statistisch-topographische Beschreibung von Südpreussen und Neu-Ostpreussen I, Leipzig 1798 [Murwana Goślina, Oborniki, Rogoźno, Ryczywól]. — Sławska A., Malarstwo Wielkopolskie 1520—1650. Katalog wystawy, Poznań 1952 [Ryczywól]. — Słownik geograficzny Królestwa Polskiego I—XVI, Warszawa 1880—1902. — Spychalska R., Drewniane dworki wielkopolskie XVIII wieku, rkps w Zakładzie Historii Sztuki UAM 1955 [Studzieniec]. — Sobieszczański F. M., Wiadomości historyczne o sztukach pięknych w dawnej Polsce I, Warszawa 1847 [Rogoźno]. — Stryjeński T., Pałace i dwory z czasów saskich, Stanisława Augusta i Księstwa Warszawskiego w województwie poznańskim, Warszawa 1929 [Objezierze]. — Świato-

pelk-Słupski Z., *Album Zabytków. Wielkie Księstwo Poznańskie*, 1915—18 [Wielna]. — Świechowski Z., *Budownictwo romańskie w Polsce. Katalog Zabytków*, Wrocław 1963 [Objezierze]. — Tenże, *Wczesne budownictwo ceglane w Polsce* (Studia z dziejów rzemiosła i przemysłu I, Wrocław 1961) [Objezierze]. — Trzebiński W., *Działalność urbanistyczna magnatów i szlachty w Polsce XVIII wieku*, Warszawa 1962 [Rogoźno]. — Warnitz B., *Kurze Geschichte der evangelisch-lutherischen Gemeinde zu Obornik von 1777 bis 1877*, Obornik 1877. — Warschauer A., *Die städtischen Archive in der Provinz Posen*, Leipzig 1901. — Wąsicki J., *Opisy miast wielkopolskich z lat 1793—94*, I, Poznań 1962 [Murowana Goślina, Oborniki, Rogoźno, Ryczywół]. — Werner A., *Geschichte der evangelischen Parochien in der Provinz Posen*, Posen 1898 [Oborniki Rogoźno, Murowana Goślina]. — Wędzki A., *Radzim, zapomniany gród kasztelański nad Wartą* (Przegląd Zachodni XI 1955). — Wróblewska G., *Rogoźno, studium historyczno-urbanistyczne*, rkps PKZ Poznań 1962. — Wróblewski T., *Zagadkowe ślady na ścianach kościołów w Wielkopolsce* (Studia i materiały do dziejów Wielkopolski i Pomorza IV 1958) [Rogoźno]. — Wiliński S., *Granitowe kościoły wiejskie XII wieku w Wielkopolsce* (Przegląd Zachodni VIII 1952) [Murowana Goślina, Objezierze]. — Wuttke H., *Städtebuch des Landes Posen*, Leipzig 1864. — Zaleski Z., *Zarys dziejów miasta Ryczywołu*, Chodzież 1926.

Planiki w tekście wykreślono na podstawie pomiarów w zbiorach: Instytutu Sztuki PAN (Parkowo, kościół), Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu (Wielna, kościół), pracy T. Stryjeńskiego (Objezierze, pałac) i pracy W. Gosienieckiego (Studzieniec, dwór).

Inwentaryzację pow. obornickiego przeprowadzono w roku 1955, redakcję w roku 1963.

INDEKS OSÓB

(Nie obejmuje ikonografii religijnej. Nazwiska artystów i rzemieślników oznaczono kursywą)

d'Alphonse de Saint-Omer Aleksander
architekt 9

Bartoszewicz Włodzimierz malarz 16, 18
Bnińska z Gąsiorowskich Marianna 18
z Bojanowskich 1° voto Łubińska 2° voto
Wodpolowa Konstancja zob. Łu-
bińska

Borecki Stanisław architekt 9, 19

de Braunek Józef 14

Budzyniewicz Wojciech złotnik poznański
zob. *W.B.*

Chmielewscy 18

Crzastowska Anna 19

Chrzastowska Marianna 19

Chrzastowski Marcin 19

z Chrzastowskich Skoroszewska Kon-
stancja zob. Skoroszewska

Cunradus ludwisarz (?) 16

Cylichowski Stefan architekt 18

Czarnkowscy 18

Czartoryski Kazimierz Florian bp po-
znański 8

Domiechowski Jan 8

Donaborscy 5

Działyńscy 5

Ferrari Pompeo architekt 5

Friedl R. sztukator 9

Gapina Katarzyna 21

z Gąsiorowskich Bnińska Marianna zob.
Bnińska

Gerward ze Słomowa stolnik poznański 19
Gillern E. malarz 1

GK cecha imienna złotnika wrocław-
skiego (zapewne *Gottlieba Kuntze*) 14

Gliszczynski Józef kasztelan biechow-
ski 18

Gorzński Tymoteusz arbp gnieźnień-
ski 1

Goślicki Wawrzyniec bp poznański 12
Grabowscy 13, 20

Grabowska 2° voto Zienkiewiczowa
z Turnów Ludwika generałowa,
staroscina lipińska 13, 14

Grabowski Adam general-major, sta-
rosta lipiński 13, 14

Graff Wacław malarz 4

Gronowscy 12

Grudzińscy 18, 20

Grudzińska z Kościelca Anna 19

Grudziński z Grudny Stefan 19

z Grudzińskich Zebrzydowska Anna zob.
Zebrzydowska

Grzymułtowski 13, 20

Grzymułtowski Marcin 20

Gurowscy 5

Hempel Chrystian ludwisarz 19

IW cecha imienna złotnika poznań-
skiego (zapewne *Jana Wernheide ml.*
lub *Jana Wolniewicza*) 17

Jakubowicz Bogusław 2

Jakubowicz Katarzyna 2

z Jaruchowskich Objezierska Anna zob.
Objezierska

Kazimierz Jagiellończyk król polski 10
Kiszewscy-Objezierscy zob. Objezierscy-
Kiszewscy

Klemens z Ostroroga murator (?) 15

Kolanowski Jan Kanty proboszcz pa-
rafii Objezierze 8

Kołaczkowscy 13, 20

Koszutscy 18

z Kościelca Grudzińska Anna zob. Gru-
dzińska

Kościelcecy 5

Kretkowski-Dolega Mikołaj starosta ro-
goziński, wojewoda inowrocławski 15

Kuntze Gottlieb złotnik wrocławski zob. *GK*

Kwileccy 7
 Kwilecki Hipolit 8
 Kwilecki Klemens 8
 z Kwileckich Węgorzewska Aniela zob.
 Węgorzewska

Lehmanowie 18
 Leszczyńscy 5

Łakomiccy 2
 Łojczykowska Łucja mieszcza obor-
 nicka 10, 12
 Łopiński Józef ksiądz 19
 Łubińscy 2
 Łubińska z Bojanowskich 2° voto Wod-
 polowa Konstancja 2
 Łubiński Franciszek 2
 Łubiński Józef 2

Marcinkiewicz Adam ksiądz 19
 Mateusz proboszcz parafii Objezierze 8
 Michalski Andrzej proboszcz parafii Lu-
 domy 3
 Mickiewicz Adam poeta 2, 18
 Mickiewicz Franciszek 18
Mor (Mora) Marcin murator 15
MR cecha złotnicza 18
 Mrówczyński ksiądz 3

Neuberdt Jan Zachariasz ludwisarz poz-
 nański 4
 Nowacki Franciszek proboszcz parafii
 Białżyn 1

Objezierscy-Kiszewscy 18
 Objezierscy-Naleczowie 7
 Objezierska z Jaruchowskich Anna 8
 Objezierski Andrzej chorąży poznański 8
 Objezierski Andrzej chorąży poznański 8
 Objezierski Stanisław kanonik poznań-
 ski 7, 8
 z Ostroroga *Klemens* zob. *Klemens*
 z Ostroroga
 z Ostrorogów Lwowskich Potulicka Ur-
 szula zob. Potulicka

Piotr z Rogoźna proboszcz parafii Ob-
 jezierze 8
Plath budowniczy powiatowy 3
 Pniewscy 5
 z Polewskich Rożnowska Jadwiga zob.
 Rożnowska
 Potuliccy 5
 Potulicka z Ostrorogów Lwowskich Ur-
 szula wojewodzina kaliska 6
 Potulicki Piotr wojewoda kaliski 6
 Przemysł II książę wielkopolski 15

z Rogoźna Piotr zob. Piotr z Rogoźna
 Rostworowski 13, 20

Rostworowski Jan Franciszek starosta
 żytomierski 13, 14, 22
 Rozdrażewscy 5
 Rożnowska Katarzyna 18
 Rożnowska z Polewskich Jadwiga 18
 Rożnowski Antoni 18
 Rożnowski Stefan 18
 Rydzyńscy 13, 20, 21
 Rydzyński Wojciech kasztelan łódzki 20

Schlenkermann Jan Fryderyk ludwisarz
 poznański 6
 Skoroszewska z Chrzastkowskich Kon-
 stancja łowczyni kaliska 19
 ze Słomowa Gerward zob. Gerward ze
 Słomowa
Statz budowniczy 3
Stüler Fryderyk August architekt 15
Swach Adam malarz 21
 Swinarscy 19
 Szoldrski Władysław starosta rogoziń-
 ski 15

Tomicki Władysław miecznik poznański 1
 Turno Jan 19
 Turno Wincenty 9
 Turnowie 7, 19
 z Turnów 1° voto Grabowska 2° voto
 Zienkiewiczowa Ludwika zob. Gra-
 bowska
 Twardowscy 23

de Valda Katarzyna 21

WB cecha imienna złotnika poznańskiego
 (zapewne *Wojciecha Budzyniewicza*) 6
Wernheide Jan mł. złotnik poznański
 zob. *IW*
 Węgorzewscy 7
 Węgorzewska z Kwileckich Aniela gene-
 rałowa 8, 9
 Węgorzewski Wojciech generał 7, 9
 Winterfeldowie 5, 6
 Wodpolowa 1° voto Łubińska z Boja-
 nowskich Konstancja zob. Łubińska
 Woliński Filip proboszcz parafii Muro-
 wana Goślina 5
Wolniewicz Jan złotnik poznański zob.
IW

Zebrzydowska z Grudzińskich Anna
 starościna rogozińska 16
 Zebrzydowski Andrzej starosta rogoziń-
 ski 16
 Zebrzydowski Andrzej starościc rogo-
 ziński 16
 Zieliński Maciej 16
 Zienkiewiczowa 1° voto Grabowska
 z Turnów Ludwika zob. Grabowska

POWIAT OBORNICKI

ILUSTRACJE

Fotografie wykonali:

B. CYNALOWSKI (fig. 6), T. KAŻMIERSKI (fig. 2, 4-5, 7-9, 16-8, 20, 23-9, 32-3, 36, 38-40, 43, 45, 47, 50-3, 55-76), Z. KĘBŁOWSKA (fig. 21-2), L. PERZ i F. MAĆKOWIAK (fig. 41-2, 48-9), Z. RATAJCZAK (fig. 15), J. STANISŁAWSKI (fig. 10), J. SZANDOMIRSKI i T. ZALEWSKI (fig. 11-4, 34-5, 44, 46), W. WOLNY (fig. 1, 3, 30, 54), WOJEWÓDZKI KONSERWATOR ZABYTEKÓW W POZNANIU (fig. 19, 31, 37). Zdjęcia, z wyjątkiem fig. 6, 10-5, 19, 21-2, 31, 34-5 37, 41-2, 44, 46, 48-9, w zbiorach INSTYTUTU SZTUKI P. A. N.

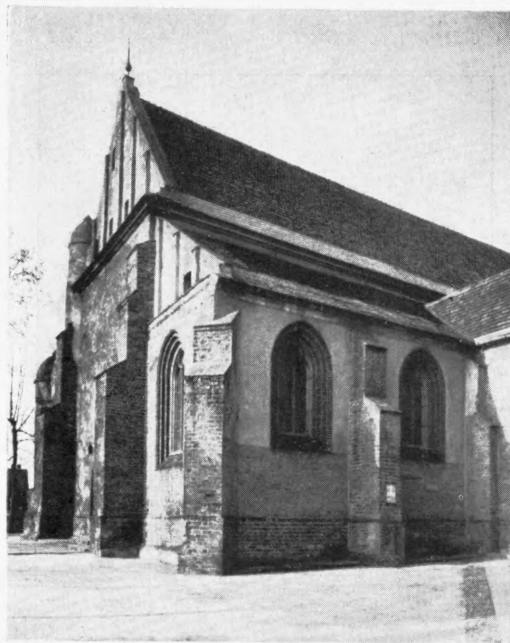

Fig. 1. Rogoźno, kościół par. 1526 i przed 1668. Widok od pd.-zach. (s. 15).

Fig. 2. Rogoźno, kościół par. 1526 i przed 1668. Wnętrze (s. 15).

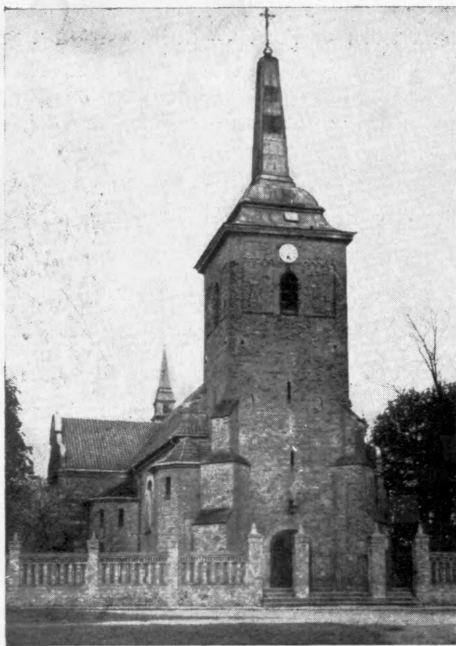

Fig. 3. Objezierze, kościół par. I. poł. w. XIII, ok. 1550, 1775, ok. 1860 i 1914. Widok od zach. (s. 7).

Fig. 4. Oborniki, kościół par. w. XV/XVI, po 1655, po 1757 i 1815—29. Widok od pn.-zach. (s. 11).

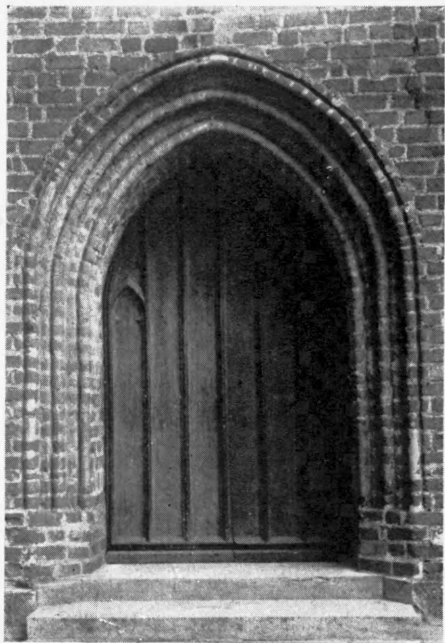

Fig. 5. Rogoźno, kościół par. Portal od zach.
ok. 1526 (s. 16).

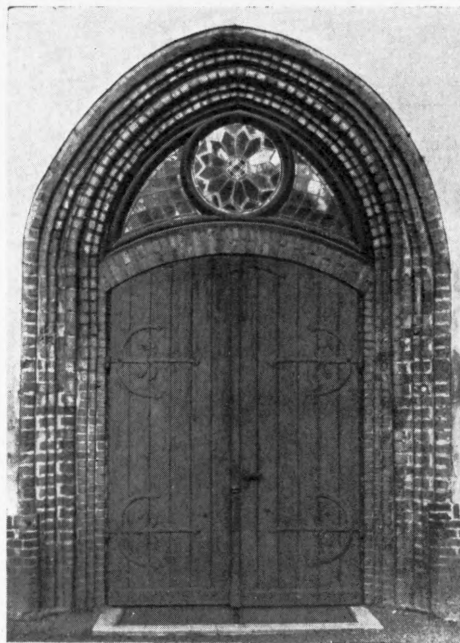

Fig. 6. Oborniki, kościół par. Portal w wieży od
zach. w. XV/XVI (s. 11).

Fig. 7. Parkowo, kościół par. 1780—1802. Widok od pd.
(s. 13).

Fig. 8. Parkowo, kościół par. 1780—1802. Wnętrze
(s. 13).

Fig. 9. Murowana Goślina, kościół poewangelicki 1784—1803.
Widok od zach. (s. 6).

Fig. 10. Oborniki, kaplica Św. Krzyża 1766. Widok
od pn.-wsch. (s. 12).

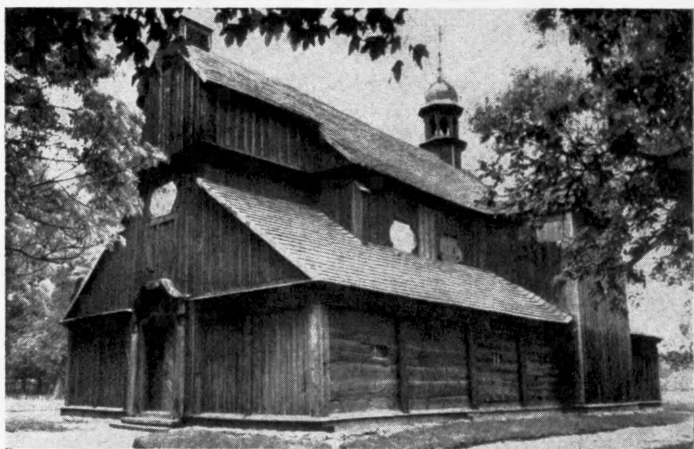

Fig. 11. Wełna, kościół fil. 1727—31. Widok od pd.-zach. (s. 20).

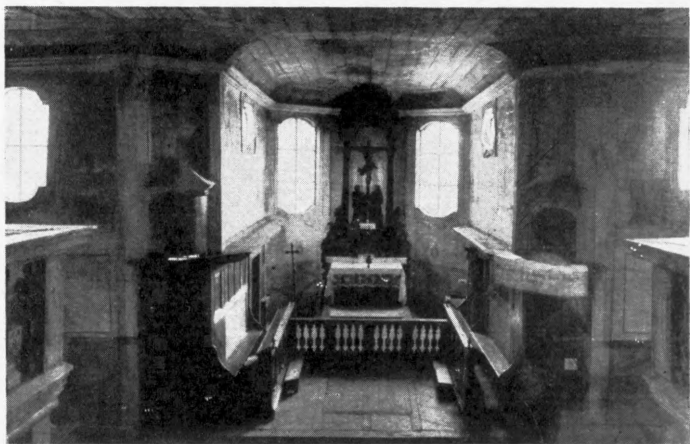

Fig. 12. Wełna, kościół fil. 1727—31. Wnętrze, widok na ołtarz główny (s. 20).

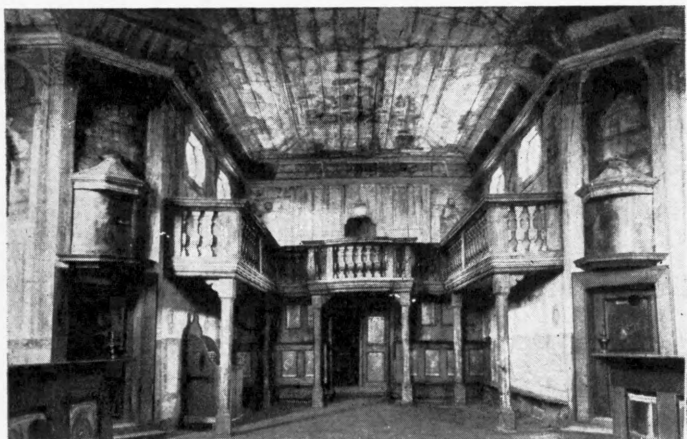

Fig. 13. Welnia, kościół fil. 1727—31. Wnętrze, widok na chór muzyczny (s. 21).

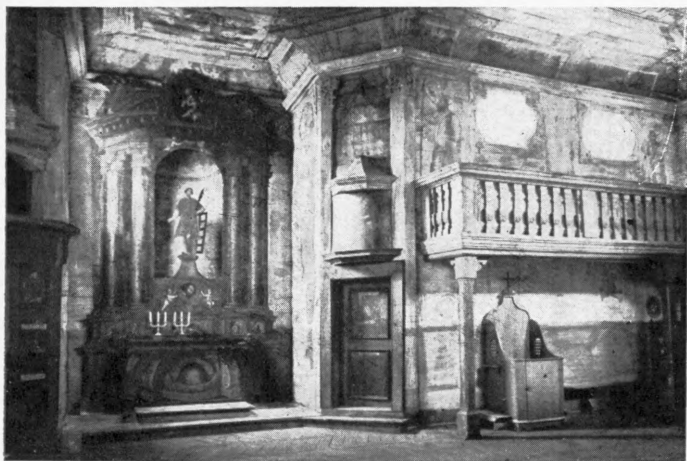

Fig. 14. Welnia, kościół fil. 1727—31. Wnętrze, transept (s. 20).

Fig. 15. Długa Goślina, kościół par. przed 1628 i 1770. Widok od pn. (s. 2).

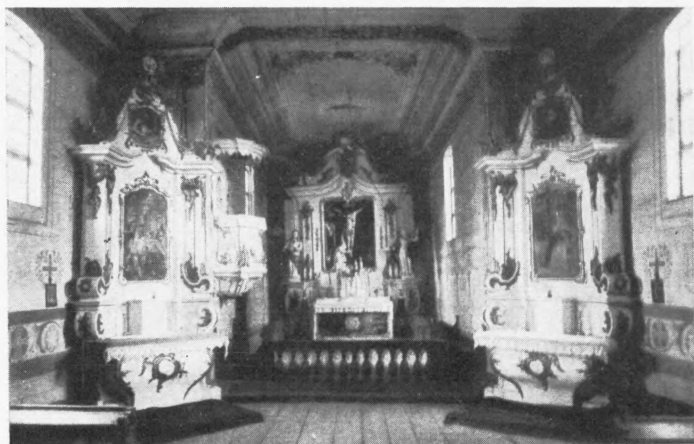

Fig. 16. Oborniki, kaplica Św. Krzyża 1766. Wnętrze (s. 12).

Fig. 17. Łukowo, kościół par. Wnętrze 4. ćw. w. XVIII
(s. 4).

Fig. 18. Welna, kościół fil. Portal od zach. 1727—31
(s. 21).

Fig. 19. Objezierze, pałac 1792—8, 1841 i 1905—6. Widok od frontu (s. 9).

Fig. 20. Objezierze, pałac 1792—8, 1841 i 1905—6. Widok od ogrodu (s. 10).

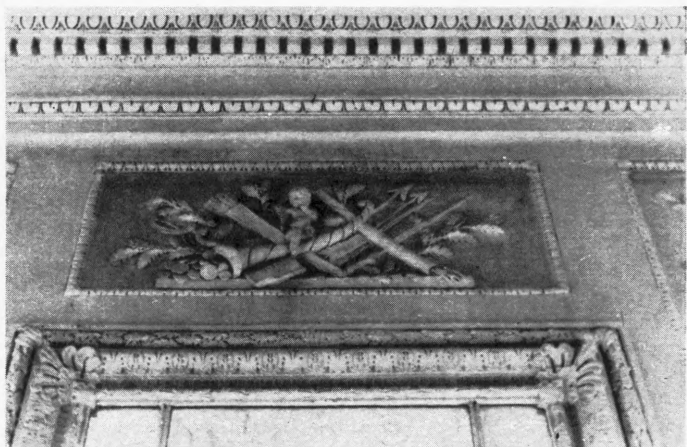

Fig. 21. Objezierze, pałac. Płycina w salonie 1798 (s. 10).

Fig. 22. Objezierze, pałac. Dekoracja stiukowa salonu 1798 (s. 9).

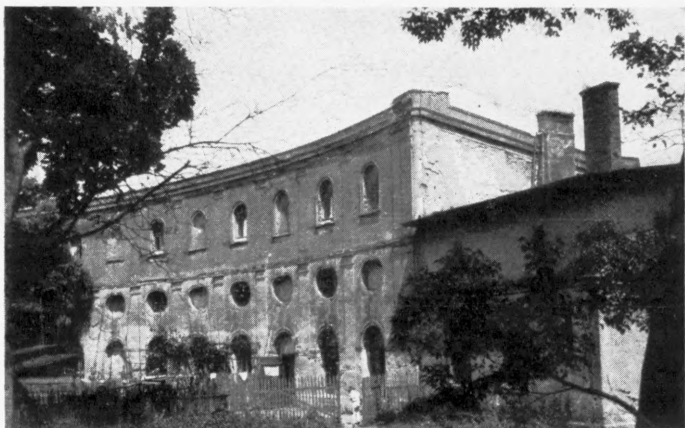

Fig. 23. Welna, oficyna pałacowa 2. poł. w. XVIII i w. XIX. Widok od frontu (s. 23).

Fig. 24. Ocieszyn, dwór koniec w. XVIII. Widok od frontu (s. 12).

Fig. 25. Studzieniec, dwór 1. poł. w. XVIII. Widok od ogrodu (s. 19).

Fig. 26. Rogoźno, dawny sąd 2. ćw. w. XIX (s. 17).

Fig. 27. Murowana Goślina, kościół par. Ołtarz główny ok. poł. w. XVII (s. 5).

Fig. 28. Rogoźno, kościół par. Ołtarz boczny ok. 1700 (s. 16).

Fig. 29. Welnia, kościół fil. Ołtarz boczny 1727—31 (s. 22).

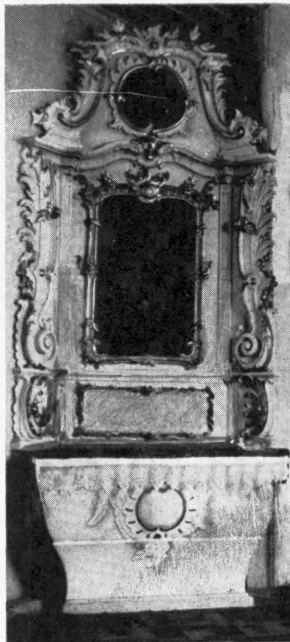

Fig. 30. Łukowo, kościół par. Ołtarz boczny 4. ćw. w. XVIII (s. 4).

Fig. 31. Budziszewko, kościół par. Ołtarz boczny 3. ćw. w. XVIII (s. 1).

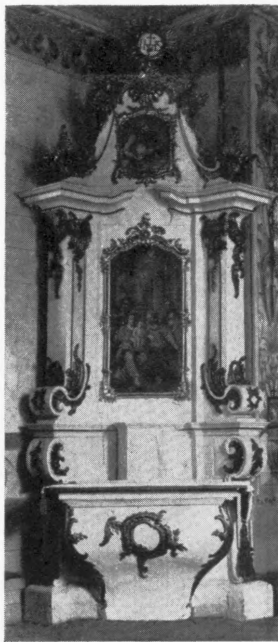

Fig. 32. Oborniki, kaplica Św. Krzyża. Ołtarz boczny 3. ćw. w. XVIII (s. 12).

Fig. 33. Objezierze, kościół par. Chrzcielnica 4. ćw. w. XVIII (s. 8).

Fig. 34. Objezierze, kościół par. Ołtarz boczny 4. ćw. w. XVIII (s. 8).

Fig. 35. Węlna, kościół fil. Antependium ze sceną Pogromu czcicieli złotego cielca 1727—31 (s. 22).

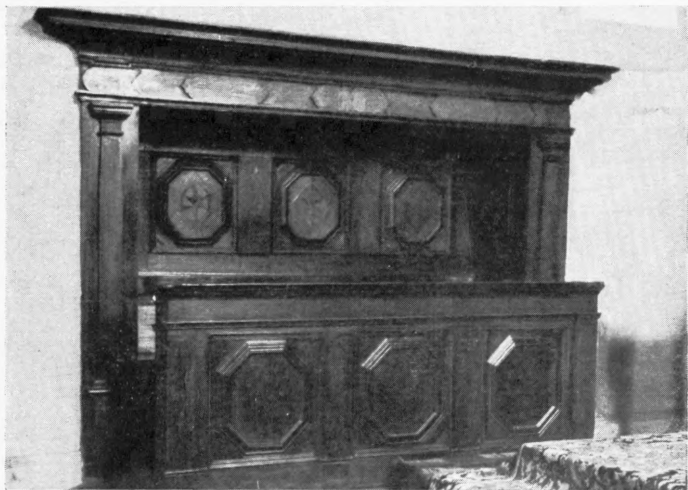

Fig. 36. Murowana Goślina, kościół par. Stalle ok. poł. w. XVII (s. 6).

Fig. 37. Łukowo, kościół par. Świecznik 4, ćw.
w. XVIII (s. 4).

Fig. 38. Rogoźno, kościół par. Chrzcielnica 1. poł.
w. XV (s. 16).

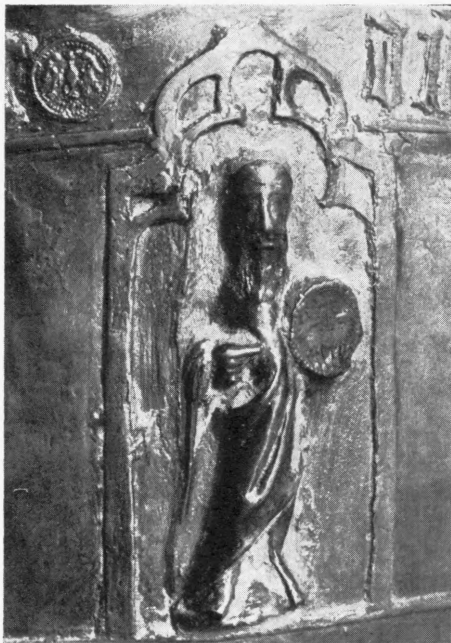

Fig. 39. Rogoźno, kościół par. Fragment chrzcielnicy z postacią św. Jana Chrzciciela 1. poł. w. XV (s. 16).

Fig. 40. Rogoźno, kościół par. Fragment chrzcielnicy z postacią św. Jana Ewangelisty 1. poł. w. XV (s. 16).

Fig. 41. Ryczywół, kościół par. Obraz św. Anny Samotrzeć 3. ćw. w. XVI (s. 19).

Fig. 42. Ryczywół, kościół par. Obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem 1616 (s. 19).

Fig. 43. Parkowo, kościół par. Obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem, szkoła hiszpańska ok. poł. w. XVII (s. 14).

Fig. 44. Welna, kościół fil. Fragment polichromii stropu ze sceną Znalezienia Drzewa Krzyża przez św. Helenę, mal. A. Swach 1727—31 (s. 22).

Fig. 45. Welna, kościół fil. Fragment polichromii stropu ze sceną Widzenia cesarza Konstantyna, mal. A. Swach 1727—31 (s. 22).

Fig. 46. Wełna, kościół fil. Obraz Zwiastowania 1727—31 (s. 22).

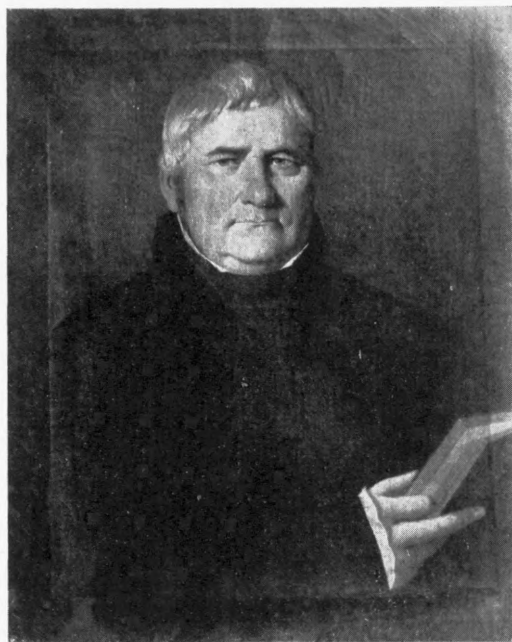

Fig. 47. Białężyn, kościół par. Portret ks. Franciszka Nowackiego, mal. *E. Gillern* 1840 (s. 1).

Fig. 48. Rogoźno, kościół par. Portret epitafijny Anny z Grudzińskich Zebrzydowskiej ok. 1684 (s. 16).

Fig. 49. Rogoźno, kościół par. Portret epitafijny Andrzeja Zebrzydowskiego ok. 1684 (s. 16).

Fig. 50. Objezierze, kościół par.
Rzeźba św. Anny nauczającej
Marię pocz. w. XVI
(s. 8).

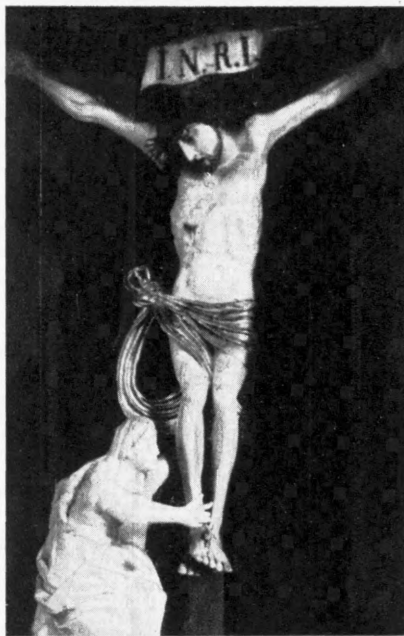

Fig. 51. Oborniki, kaplica Św. Krzyża. Kru-
cyfiks ok. poł. w. XVI (s. 12).

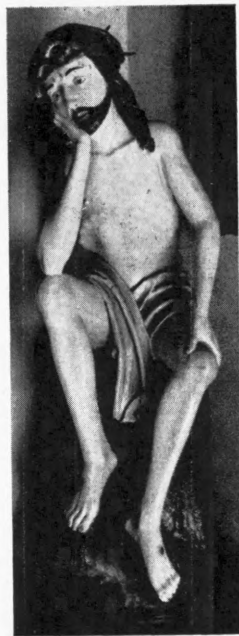

Fig. 52. Rogoźno, kościół
par. Rzeźba Chrystusa
Frasobliwego w. XVI
(s. 16).

Fig. 53. Oborniki, kościół par. Plaskorzeźba Matki Boskiej Różańcowej 2. poł. w. XVII (s. 11).

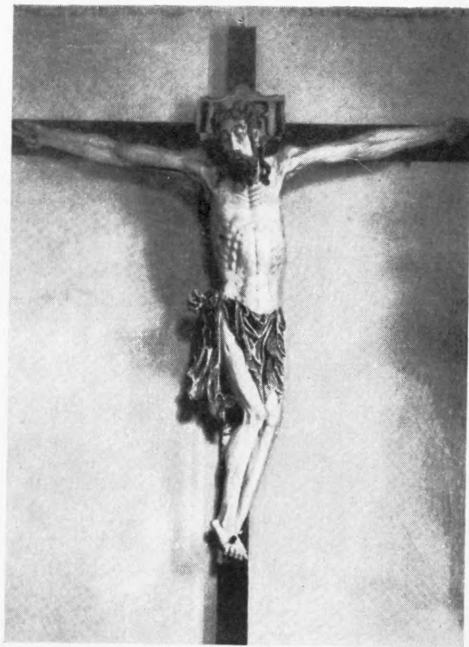

Fig. 54. Rogoźno, kościół par. Krucyfiks 1. ćw. w. XVII (s. 16).

Fig. 55. Maniewo, kościół par. Rzeźba
św. Jana przed poł. w. XVIII
(s. 4).

Fig. 56. Długa Goślina, koś-
ciół par. Rzeźba Chrystusa
Bolesnego ok. 1640 (s. 3).

Fig. 57. Maniewo, kościół par.
Rzeźba Matki Boskiej przed
poł. w. XVIII (s. 4).

Fig. 58. Murowana Goślina, kościół par. Płyta nagrobna Urszuli Potulickiej, po 1583 (s. 6).

Fig. 59. Objezierze, kościół par. Płyta nagrobna Andrzeja Objezierskiego zm. 1594 (s. 8).

Fig. 60. Objezierze, kościół par. Płyta nagrobna Anny Objezierskiej zm. 1582 (s. 8).

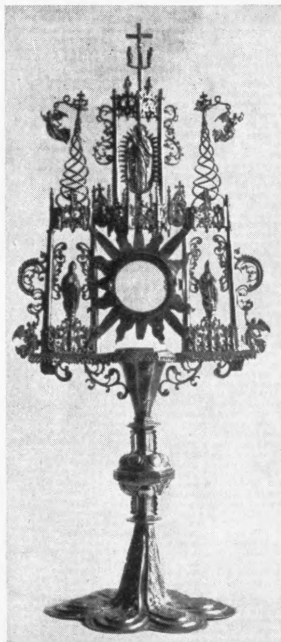

Fig. 61. Ryczywół, kościół par.
Monstrancja 1620 (s. 19).

Fig. 62. Parkowo, kościół par.
Monstrancja ok. poł. w. XVIII,
złotnik wrocławski zapewne
G. Kuntze (s. 14).

Fig. 63. Objezierze, kościół par.
Monstrancja koniec w. XVIII (s. 8).

Fig. 64. Maniewo, kościół par.
Kielich ok. poł. w. XVI (s. 4).

Fig. 65. Objezierze, kościół par. Kielich
1559 (s. 8).

Fig. 66. Oborniki, kościół par.
Kielich pocz. w. XVII (s. 11).

Fig. 67. Rogoźno, kościół par.
Kielich 1. ćw. w. XVII (s. 16).

Fig. 68. Oborniki, kościół
par. Puszka 1. poł. w. XVII
(s. 11).

Fig. 69. Objezierze, kościół par.
Kielich 1636 (s. 8).

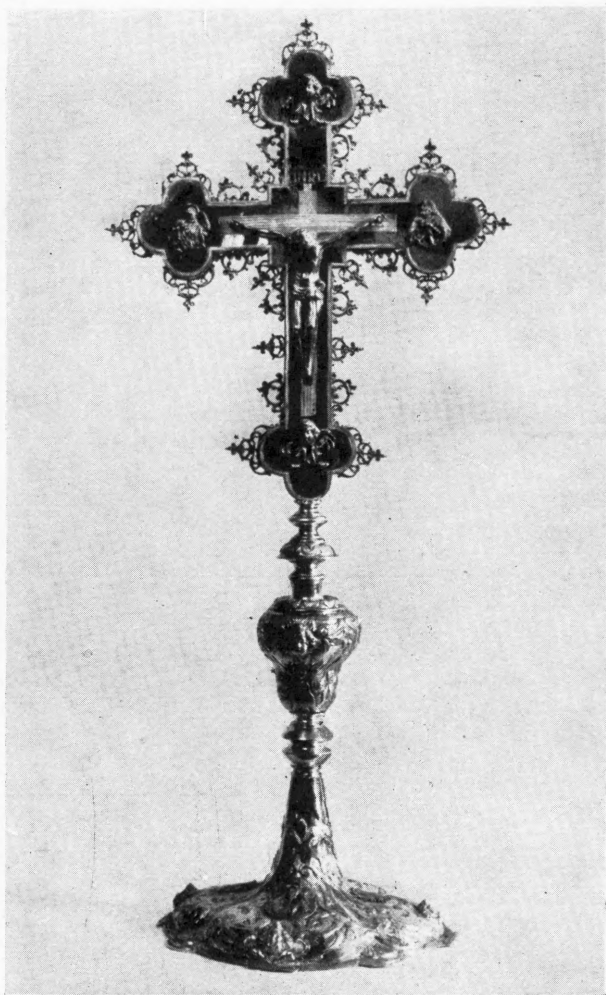

Fig. 70. Objezierze, kościół par. Krzyż relikwiarzowy 1653 (s. 8).

Fig. 71. Rogoźno, kościół par. Relikwiarz 1. poł. w. XVI
(s. 17).

Fig. 72. Objezierze, kościół par. Relikwiarz św. Kłemensa 1651 (s. 8).

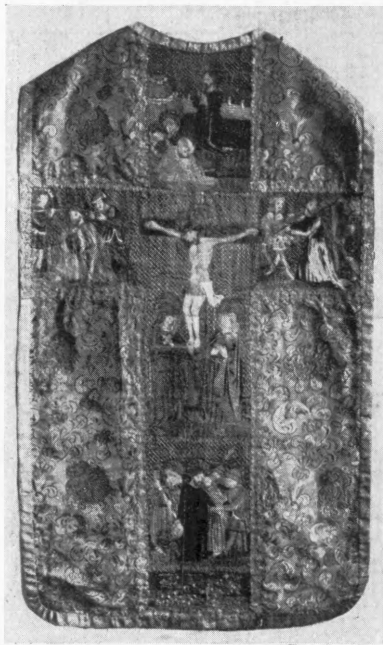

Fig. 73. Słomowo, kościół fil. Ornat koniec
w. XV (s. 19).

Fig. 74. Objezierze, kościół par. Ornat 1772
(s. 8).

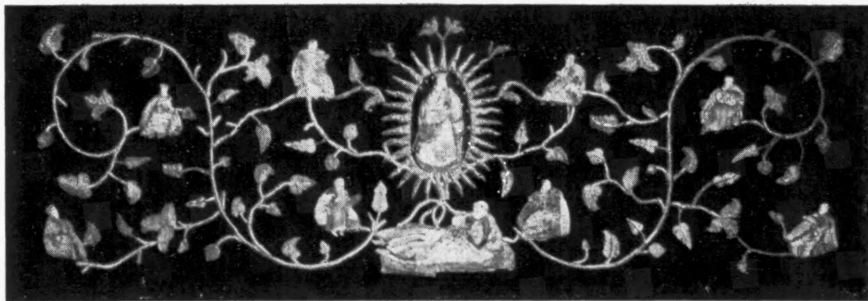

Fig. 75. Murowana Goślina, kościół par. Antepedium 1. poł. w. XVII (s. 6).

Fig. 76. Murowana Goślina, kościół par. Antepedium 2. poł. w. XVIII (s. 6).